

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

"שמע בקלה" מלמד את היהודי הראשון, וכך כל יהודי אחריו, שכאשר אשתו מדברת אליו – בין אם בטון של פקודה, של בקשה, של הצעה או של טענה – עליו לשמוע שבתוך הקול שלה מסתתרת תפלה לה'. מכיון שה' הוא "שומע קול תפלה", ובודאי יאזין לתפלת אשתו, ש"דמעתה מצויה", ההופכת את הבית ל"בית תפלה" – הרי שגם עליו לשמוע בקול אשתו ולקיים את דבריה.

[מתוך השיעור "בקלו תשמעו"]

חֻקַּת תִּשְׁפֹּׁ

24 ביאורי תפלה
 מה אנו?
 בטול היש לקראת התפלה

26 הסיפור החסידי
 גם הוא לא יודע?!
 ה'לב שמחה' מגור

28 מענות ותשובות
 תשובות הרב לשואלים
 תינוק פג
 וברכה למסיימות תיכון יעלת חן

29 פאזור ל'ל'ק'י'ס
 הפנהיג האמתי
 רזי ילמד אותנו על ההבדל בין רב לרבי
 ואיך נהיה את מנהיג הדור

04 הומאופתיה חסידית
 נקודה מעובדת
 התמודדות כפולה עם מחלת הגאווה

05 רפואת דומה בדומה
 רפואה הומאופתית
 ורפואה אלופתית בתורה
 היחס בין רפואה קונבנציונלית
 לבין רפואת העתיד

17 "בקלו תשמעו"
 התבוננות לכבוד ג' תמוז
 אופן שמיעת דיבורי המשיח שבדור

19 להגיע לתמימות שבתורה
 מאור עינים פרשת חקת
 גילוי "תורת הוי" ב"תורת משה"
 וחשיפת המאור שבתורה

העלון מופק ע"י עמותת
 אוהבים להיות יהודים.
 לקבלת השיעורים במייל
 ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
 עריכה: אביב מויאל
 עיצוב: דעה צ'צ' אביחיל
 מערכת: הרב יוסף פלאי,
 בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
 זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

בברכה
 נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
 "בברכה להצלחה..."
 (הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
 מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
שלושה שיעורים השבוע בגליון: שיעור על **רפואת העתיד**, התבוננות קצרה לכבוד ג'
תמוז ושיעור **במאור עינים** על הפרשה.

השיעור הראשון – **רפואת דומה בדומה** – הוא שיעור שהוכן לכבוד ד"ר עבד חלאילה, במלאת **שנתים לניחוח** של הרב. זהו רחב על **היחס בין אלופתיה**, הרפואה הקונבנציונלית הנהוגה היום בעולם, **להומאופתיה מתוקנת**, שהיא רפואת העתיד. השיעור מציג את השיטות כשנויות במחלוקת הרופאים היהודיים הגדולים, **הרמב"ם והרמב"ן**; מוצא דוגמאות רבות בפרשיות השבוע לרפואת דומה בדומה, ומוליך את כל הדיון לסוגיית **ההתמודדות עם מחלת הגאווה**. מרתק ומרחיב אופקים – אל תפספסו גם את הערות השוליים הרחבות.

השיעור השני – **"בקלו תשמעו"** – הוא **פנינת התבוננות** על ההאזנה הנכונה המזהה את קול התפלה המתחנן גם בתוך דיבורים נחרצים. ההתבוננות נוגעת גם **ליחס הנכון לדברי הרבי מליובאוויטש** על הגאולה – **לכבוד ג' תמוז** – אבל גם מקבלת ביטוי חשוב בחיי הנישואין בכל בית יהודי. חטיף מתוק ועמוק!

בשיעור השלישי – **להגיע לתמימות שבתורה** – שיעור במאור עינים על הפרשה, תמצאו התבוננות עמוקה על **הדרך הנכונה ללימוד תורה**, המחברת את גילויי התורה המובנים בשכל עם **המאור שבה המעורר לתשובה**, וכך הופכת את "תורת משה" ל"תורת הוי".

מערכת הגליון שולחת **טנא מלא ברכות** – מזל טוב מזל טוב – לחד המיוחד מחברי המערכת הרה"ח **בעז שי' יעקבי** לרגל נישואי בתו **נעה ציון** תחי' עם **ישראל שי' זילבר** – ו'
תמוז. שיהיה **בנין עדיעד** על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **בלק** הבעל"ט:
נ"ך יומי – **עזרא** פרקים ג'ט; **משנה** – **מנחות** פרק ה.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

הומאופתיה חסידיית

גם ברפואה הנסתרת. ואכן, דווקא בנוגע לריפוי הגאווה מופיעות בחזו"ל שתי השיטות: יש מי שפוסק שיש להרחיק מהגאווה עד הקצה האחרון, "לא מיניה ולא מקצתיה", במאבק עקש וחסר פשרות – "תועבת הוי' כל גבה לב". לעומתו, יש מי שפוסק שלתלמיד חכם מותר ואפילו נצרך "אחד משמונה בשמינית" של גאווה. המינון הקטן-המדולל הזה של גאווה – השבר הראשון (בצורה הזו) שבטל בששים – הוא בעצם תרופה הומאופתית שתכליתה לרפא את כללות חולי הגאווה.

בפשטות, תפקיד השמינית שבשמינית הוא שהתלמיד-חכם לא יהיה מרמס להדיוטות, ודבריו – כולל דברי תוכחה, במדת הצורך – יתקבלו על הצבור. כלומר, גאות התלמיד-חכם היא הדרך שלו להתמודד באופן של "פגע בו כיוצא בו" עם גאות ההמונים שעלולה לאטום אותם. בד בבד, התגברות סג חלקי הענוה הפנימית של התלמיד-חכם על החלק האחד של גאותו החיצונית מחלישה את כללות הגאווה בעולם. בעומק יותר, התלמיד-חכם הוא מציאותי ורגיש לכך שאחרי כל עמלו לבטל את הגאווה (בדרך של אלופתיה, רפואת בשר ודם) עדיין נשארת שמינית-שבשמינית שאין בכחו להתמודד אתה – גם אחרי הבטול ברוב היא נשארת בתוכו כהעלם-הרע שבנפש, "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא [בחטא הגאווה]". ההכרה בכך שבטול הגאווה המלא הוא בגדר "נמנע" עבודו פועלת בו שפלות ו'מפנה מקום' לגילוי הרפואה הנסית של הקב"ה, נמנע הנמנעות, שרק בכוחו לבטל את הגאווה. בכך משמשת אותה שמינית שבשמינית גופא כתרופה הומאופתית המביאה מזור אלקי למחלת הגאווה המוטבעת באנושות – מרפא נסי העתיד לבטל את המות מהעולם.

ריפוי הנשוכים ע"י הסתכלות בנחש הנחשת "הוא מדרכי התורה שכל דרכיה נס בתוך נס, תסיר הנזק במזיק ותרפא החולי במחליא" – "בשר ודם במתוק מרפא את המר אבל הקב"ה מרפא את המר במה, נותן דבר המחבל לתוך דבר המתחבל כדי לעשות לו נס". רפואת בשר ודם היא אלופתיה, רפואה קונבנציונלית ע"י תרופות הנוגדות את המחלה, ואילו רפואת הקב"ה היא הומאופתיה, רפואת דומה בדומה, ריפוי המחלה ע"י מציאת שרש הרפואה בתוכה.

בכללות, אלופתיה היא רפואת ההוה, בעוד ההומאופתיה היא רפואת העתיד, כאשר נוכל להתדמות ל"רופא כל בשר ומפליא לעשות" ולרפאות כמוהו, דומה בדומה. גם ברפואת חולאי הנפש, עבודת ההוה השוה לכל נפש, עבודת הבינונים, היא עבודת האתכפיא, המאבק הישיר כנגד הרע, ואילו האתהפכא – ריפוי הרע והפיכתו לטוב מיניה וביה – היא נחלת הצדיקים, החיים כבר בתודעת העתיד (בו יתברר כי "ועמך כלם צדיקים").

היחס בין ההומאופתיה האלקית לאלופתיה האנושית הוא בסוד "הנסתרת להוי' אלהינו [הומאופתיה] והנגלת לנו ולבינו [אלופתיה]". לכן, דווקא בנוגע לחולי הנפש היסודי והעמוק ביותר – מחלת הגאווה, המחלחלת עד לנסתרות שבנפש, המחלה היחידה הפוגמת באותיות י"ה שבשם (בגימטריא גאווה) – אי אפשר להסתפק ברפואה הקונבנציונלית והגלויה ויש להשתמש

שיעור

רפואה הומאופתית ורפואה אלופתית בתורה

רפואת דומה בדומה

קיצור מהלך השיעור

לקראת סיום פרשת חקת מופיע **נחש הנחשת** – סיפור של **רפואה אלקית־נסית**, שהפך לסמל הרפואה הבינ־לאומי. נחש הנחשת מזמין להתבונן **בסודות הרפואה** בכלל, והוא מציף את היחס בין רפואת **בשר ודם, המרפא מר במתוק** (כלומר, בחומר הנוגד את המחלה), לרפואת **הקב"ה, המרפא מר במר** (כלומר, בשרש המחלה עצמה). במושגי הרפואה היום, זהו היחס **בין אלופתיה** (הרפואה הקונבנציונלית של ההוה) **להומואפתיה** (שבצורתה המתוקנת היא רפואת העתיד). **פרק א** עוסק בשני סוגי הרפואה, מציג אותם **כמחלוקת הרופאים הגדולים – הרמב"ם והרמב"ן**. **פרק ב** מוצא מקבץ דוגמאות משמעותיות לרפואת **מר במר בפרשיות קרח־חקת**. **פרק ג** מיישם את ההתבוננות ביחס **לשרש כל המחלות הרוחניות – מחלת הגאווה** – עם פירוש חדש לסוד "אחד משמונה בשמינית" **גאווה המתורת** ונצרכת לתלמיד חכם.

השיעור נמסר סביב פגישה עם **ד"ר עבד חלילה**, עמו נפגש הרב (במסגרת בקרת שגרתית בבית הרפואה הדסה עין כרם) במלאת **שנתיים לניתוח ההשתלה**. המנתח הביע את התרגשותו מחזרת הרב לפעילות ענפה בעקבות הניתוח והעלה בפני הרב כמה שאלות שעלו לו בלימוד התורה (במסגרת **המהפכה הרביעית**...), והרב חזק את ידיו בהמשך עבודתו כשליח נאמן לרפא. מתוך הבנת הרקע הזה נוסף נופך בלימוד השיעור, בכלל וגם בפרטים – שימו לב!

א. רפואה בתוך המחלה

רפואת מר במר

הנחש (הסובב סביב עמוד־נס, כמו בפרשה) נחשב לסמל הבינ־לאומי של הרפואה (ורמזו: **נחש נחשת** עולה "**בראשית ברא**", קודם כל, "**בראשית**"³, הבריאות, "ברא", כפי שדרשו

אחד הנושאים המסיימים את פרשת חקת, ב"חמישי" של הפרשה^א, הוא נחש הנחשת^ב.

נרשם ע"י איטיאל גלעדי. כ"ט סיון תשפ"ו – הדסה עין כרם.
א וראה באריכות (גם בקשר לנושאים המבוארים כאן) עמודיה שבעה על אתר.

ב במדבר כא, ט.

ג המרכיבים הראשוניים של **בראשית** (913) הם 11

את המר אבל הקב"ה מרפא את המר במר, נותן דבר המחבל לתוך דבר המתחבל כדי לעשות לו נס"י¹ (וכן הוא מפרש בפירושו גם ביחס למי מרה"ט).

כמו שהסברנו בעבר באדיקות, העקרון של רפואת מר במר הוא גם השרש הרוחני של הרפואה ההומאופתית, שמבוססת על רפואת דומה בדומה, מתוך אמונה שבתוך המחלה יש גם את שרש הרפואה (וצריך להשתמש במעט מזעיר מהכח של המחלה – בדילול מירבי, לפי שיטתו – כדי לרפא את המחלה)².

הומאופתיה ואלופתיה

מייסד ההומאופתיה מגדיר את הרפואה הקונבנציונלית כאלופתיה³ – רפואה המבוססת על מלחמה בחולי באמצעות כח המנוגד לו ("במתוק מרפא את המר", בלשון חז"ל⁴). עם כל ההסתייגויות שיש לנו ביחס לשיטת ההומאופתיה (כפי שהיא מוגדרת ומיושמת היום)⁵, את העקרון של רפואת דומה בדומה

ח מכילתא בשלח ויסע פרשה א (וראה עד"ד תנחומא בשלח כד ובראשית רבה עז, א) – ועיי"ש דוגמאות נוספות מהנהגת הנביאים ישעיהו ואלישע.

ט רמב"ן לשמות טו, כה.

י ראה באריכות סמינר רפואת העתיד (חשון תשנ"ז), ובנסמן לקמן הערה יב.

יא עקרון חשוב נוסף של ההומאופתיה הוא שלכל חומר יש זכרון. הגישה הזו תואמת את דברי האריז"ל (ע"ח ש"נ פ"ב ועוד) – שמוזכרים גם בתניא (שער היחוד והאמונה פ"ז) – שגם בדומם יש נפש (וממילא, זהו היסוד גם למאמיני תיאורית האבולוציה, שמתוך החי יכול לצאת דומם, ויסוד לאמונה האמתית בתחית המתים, שגם במת הדומם יש "קיסטא דחיותא", זכרון החיים שהיו בו, ו"נעם הלז" שמתוכה עתיד המת הדומם לחזור לתחיה, ודוק).

יב על ההומאופתיה ואלופתיה ראה גם רפואה שלמה פ"ח. יג אכן בפועל, רוב התרופות הן מרות (או חסרות טעם מתוק), והמדובר הוא בחומר מנגד, כשבדרך כלל זו רפואת מר במר מסוג אחר (ובדרך צחות, מר ר"ת מדיצינה רפואה), לכן כל מושג הרפואה – "אני הו' לפאך" (שמות טו, כו) – חותם את פרשת מרה (הפרשה המקורית של רפואת מר במר, כנ"ל).

יד ובקצרה – (א) הדילול עד שלא נותר שום זכר ממשי מהחומר המקורי לא מתקבל על הדעת (ולא מתאים למושגי הבטול ברוב של חז"ל); (ב) הגדרות תכונות ארבעת היסודות בהומאופתיה שונות מהגדרות של

חסידיים⁶...). יש מי שחושב בטעות שהמקור לכך הוא יווני, אבל המקור בפשטות הוא נחש

הנחשת של משה רבינו⁷ (אותו כתיבת-כרת חזקיהו, ובכך העביר אותו לתרבות יוון, עם כרתים). הרמב"ן מסביר – לאור דברי חז"ל – שזו רפואת הקב"ה שהיא רפואה נסית, "כי הוא מדרכי התורה שכל דרכה נס בתוך נס, תסיד הנוק במזיק ותרפא החולי במחליא"⁸. הוא מתבסס בכך על דברי חז"ל בנוגע לריפוי מי מרה על ידי עץ מה, "כמה מפורשין דרכי הקב"ה מדרכי בשר ודם, בשר ודם במתוק מרפא

831 (שהכפל שלהם עולה 913), סוד המחלה (חמלה), כדלקמן הערה כב, ויא סממני הקטרת, כדלקמן בפנים (וכן 11 היינו בצמצום ספרות), וד"ל.

ד אור לשמים נשא ד"ה "נשא את ראש בני גרשון". וכן על פי סוד "ברא" היינו הבראת רפואת עולם התהו שנשבר קודם לכן.

ה ראה גם שיעור כ"ט אדר (נדפס בגליון חקת) תש"פ. ובכ"מ.

ו מלכיס"ב יח, ד: "הוא הסיור אֶת הַבְּמוֹת וְנִשְׁבֵּר אֶת הַמְּצִבֹת וְכָרַת אֶת הָאֶשְׁרָה וְכָתַת נַחֲשׁ הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְּשָׂה כִּי עַד הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִים לֹא וַיִּקְרָא לֹא נְחֻשֶׁתָן". יש לומר שנחשתן היינו נחש"תן, כמו "יהי לתנין" (שמות ז, ט) במטה משה, שפרש רש"י "נחש" ("יהי לתנין" – לשון התהוות חדשה, בריאה בריאות – רומז גם לבריאה התנינים, הבריאה הרביעית בתורה, אחרי "יהי אור", "יהי רקיע" ו"יהי מאלרת", רמז: אור רקיע מארת לתנין עולה הו' פעמים חיים, ד"פ, ממוצע, הו' פעמים טוב), ובהרחבה רומז ל"לויית נחש ברח... לויית נחש עקלתון... התנין" (ישעיה כז, א). נחש נחשת נחשתן (בחלוקה של ז"ה אותיות, סוד נבואת משה ב"זה הדבר") עולים עד פעמים הו', סוד "עד הו' בכם" (שמואל"א יב, ה), אלא שהעד"אמת ("משה אמת") הפך לעד שקר כאשר הקטירו לו בני ישראל. מתבקש להשלים את ההתפתחות שיש בשלש המלים הללו (בדרך של "אחוריים", בלשון הקבלה) – נ נח נחש נחשת נחשתן – העולה 2032, 16 (4 ברבוע) פעמים 127 (מספר שבת ה'ז, סוד חיי שרה, ר"ת חש של נחש).

ז רמב"ן לבמדבר כא, ט. עיין שם באריכות.

העקרון של

רפואת מר במר הוא גם השרש הרוחני של הרפואה ההומאופתית, שמבוססת על רפואת דומה בדומה, מתוך אמונה שבתוך המחלה יש גם את שרש הרפואה

במושגי החסידות,

אלופתיה היא רפואה בדרך של אתכפיא - עבודת הבינוני, שבעולם הזה היא "מדת כל אדם", ולכן היא הרפואה המקובלת היום - והומאופתיה היא רפואה בדרך של אתהפכא, עבודת הצדיקים החיים כבר בתודעת העתיד

לרופא לרפא"כ, רומז לשתי צורות הרפואה: "ירפא", בלשון כבד (צורת פעל), רומז לפעולת הרפואה הכבדה של העולם הזה, מתוך מלחמה במחלה, ואילו "ורפא", בלשון קל (מקור), רומז לרפואת הקב"ה, רפואה קלה של המחלה "מיניה וביה".

גם ביחס לנחש הנחשת, יש לציין שבנחשת עצמה יש סגולה - הידועה היום במדע - של הריגת חידקים. אולי זו גם הסבה לבחירה בנחש הנחשת כסמל של הרפואה הכללית היום. ממילא, בעצם יש בנחש הנחשת נשיאת הפכים של אלופתיה והומאופתיה - אלופתיה מצד הנחשת, הנלחמת בחולי, והומאופתיה מצד הנחש, המזהה-"מנחש" את שרש הרפואה בחולי עצמו.

מחלוקת הרופאים

אם הרמב"ן, שבנוסף על גדולתו בתורה היה רופא דגול, מזכיר בהבלטה את היסוד של רפואת מר במה, אפשר להניח שהרמב"ם, שגם היה רופא דגול, דוגל דווקא ברפואה הקונבנציונלית, הרפואה מתוך הכח המנוגד למחלה^{כב} (בדומה להמלצתו ברפואת הנפשות - אותה הוא משווה לרפואה הגשמית - להרחיק מהקצה האחד

כא ברכת ס, א.

כב כידוע, במשנה תורה לרמב"ם יש פג הלכות, כנגד פג (מחלה) סוגי חולאים, התלויים כולם במרה (ב"מ קז, ב) - מרירות החולי שיש לרפא! לפי פשטו, פג ספרי התורה (ההלכות) הם היפוך המחלה (אלופתיה), אך יש לומר שסוד "תורה תבלין" (קידושין ל, ב), סם רפואה למחלה, היינו שרש המחלה בתורה עצמה, "תורת המחלה", על דרך "תורת המצרע" (ויקרא יד, ב); ויש להעיר שרפואת המצרע - המחלה העיקרית המפורשת בתורה, עם ריבוי דינים - אינה על ידי סמים כלל, אלא רק על ידי הסתכלות עיני הכהן, המברך באהבה ובכך מעורר את המצרע לעשות תשובה מאהבה וכך להפוך את החולי לחיים בריאים וד"ל).

- רפואת מר במה, בלשון חז"ל, שהיא רפואה נסית של הקב"ה - הגדרנו בעבר כ"רפואת העתיד", רפואת משיח (כאשר נקיים "והלכת בדרכיו"^{טו}) ונתדמה לו גם ביחס לרפואת דומה בדומה, שיטת הרפואה האלקית, כפי שעשו נביאים בהנחיית ה'. לעומת זאת, האלופתיה - הנלחמת במחלה על ידי ניגודה - היא רפואת ההוה, "רפואת בשר ודם" בימינו. במושגי החסידות, אלופתיה היא רפואה בדרך של אתכפיא^{טז} - עבודת הבינוני, שבעולם הזה היא "מדת כל אדם"^{טז}, ולכן היא הרפואה המקובלת היום - והומאופתיה היא רפואה בדרך של אתהפכא^{טז},

עבודת הצדיקים החיים כבר בתודעת העתיד. העולם הזה נמשל לששת ימי המעשה, ימי היגיעה והמלחמה, בעוד העולם הבא הוא "יום שכולו שבת"^{טז}, יום של מנוחה ושלוש.

אפשר לדרוש שפסוק הרפואה העיקרי בתורה, "ורפא ירפא"^כ מכאן שנתנה רשות

תורת ישראל; (ג) על תכונות החומרים השונים לומדים משמותיהם הלועזיים, דבר שהוא מוטעה בודאי, וצריך לייסד את הכל על השמות בלשון הקדש, שהם המחיים את הכל - ואכמ"ל.

טו דברים כח, ט.

טז וכפי ששמענו מהרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה - כשזכינו לסייע לו בימי חליו, כשהיה מאושפז בבית הרפואה - שרק כאשר הגיע לבית הרפואה, עם כל המגבלות הרפואיות שהטילו עליו, החל באמת לעסוק בעבודת האתכפיא...

זי תניא פי"ד.

יח כשבכך גופא יש שתי דרגות, "אתהפכא חשוכא לנהורא (ביחס לקליפת נגה) וטעמין מרירו למיתקא (ביחס לג"ק הטמאות)" (עפ"י זהר ח"א ד, א וראה לקו"ת בלק סט, ג"ד), וד"ל.

יט ר"ה ל, ב, ובכ"מ.

כ שמות כא, יט. ורמז: "ורפא ירפא" עולה 578, הרבוע הכפול של טוב, כך שממוצע כל תבה הוא טוב ברבוע (289), "ברא אלהים" (לשון בריאות רפואה, כנ"ל).

בעולם הזה

הרפואה היא בעיקר בידי (אנשי) השמאל – כפי שרואים היום בארץ – אך העניין עתיד להתהפך, בכח יהודים וגם אינם יהודים טובים שמחפשים דרך לרפואת העתיד

פרה אדומה היא

גם מקור של טומאה, חולי, אבל גם הכח החזק ביותר של הטהרה, הרפואה

ב. פרשיות רפואה דומה בדומה

קטרת הסמים, פרה אדמה ונחש הנחשת

את היסוד של רפואת דומה בדומה, מר במה על ידי מציאת שרש הרפואה בתוך גורם המחלה אפשר למצוא בעוד פרשיות סמוכות:

סיפור נחש הנחשת מופיע לקראת סיום פרשת חקת, שפותחת ב"זאת חקת התורה", מצות פרה אדומה. עיקר הפלא הפרדוקס שיש בפרה אדומה – בגללו אמר שלמה המלך שאינו יכול להשיג את טעם פרה^כ, "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"^{כב} – הוא התכונה

– אדם הממית עצמו באהלה של תורה (ראה ברכות סג, ב) – על ידי "חקת התורה [כולה]" ב"רצוא ושוב" (עניינה הכללי של פרה אדומה, כמבואר בד"ח), "רצוא" הדומה ל"שוב" (כאשר גם ה"רצוא" הוא ל"אחד" וגם ה"שוב" הוא "שוב לאחד", "אתהלך לפני הוי", "לפני הוי" בשוה הן ב"רצוא" והן ב"שוב", דומה בדומה, כמבואר בריש ספר המאמרים אתהלך לאזניא). הדממה, סוד ה"חש" דחשמל, היא הרפואה של "חש בראשו יעסוק בתורה... חש בגרונו יעסוק בתורה... חש במעיו יעסוק בתורה... חש בעצמותו יעסוק בתורה... חש בכל גופו יעסוק בתורה" (עירובין נד, א), להפוך את החש עצמו למלמל (בסוד "מלה בסלע משתוקק בתרין", כל שתיקת החש שוה לשתי מלים של מל) – את ההכנעה להבדלה (מל לשון ברית מילה), "פִּי חַיִּים הֵם לְמַצְאֵיָהֶם וְלִכְלֹךְ בְּשָׂרוֹ מִן־פֶּאֶר" (משלי ד, כב), והמתקה (מל לשון מלול-דובר), "למוציאיהם בפה" (עירובין שם). וכן דרשו חז"ל על הפסוק "דום להוי' והתחולל לוי" (תהלים לז, ז) "דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהם לבית המדרש [למלחמתה של תורה, בדומה לקמים עליך לצערך, דומה בדומה] והן כלין מאלהין" (גיטין ז, א). כח הדממה הזה שייך דווקא לאהרן הכהן, שקיים בעצמו "יודם אהרן" (ויקרא יג, וראה גם זבחים קטו, ב) – חש עד שמל (בצדוק הדין בשלמות) – ובזכות זה נתייחד אליו דבורו של ה' (רש"י שם), "מל" של ה' (דהיינו גילוי הדום-חש שלו, דומה בדומה). אהרן הכהן הוא הרופא של התורה (ברפואת הצרעת על ידי "וראה הכהן", כנ"ל הערה כב), וזו מעלתו ביחס למשה, מעלת השלום ביחס לאמת – אהרן מרפא דומה בדומה (ולכן הוא שרש נבואת שאר הנביאים, המתנבאים בדמיון של "כה" – המתבטא אצלו ב"כה תברכו" – וראה בארוכה לקמן הערה צז), משתמש בסם המות, של השקת (ראה כתר שם טוב ט"ב), ברפואה הומאופתית, לעומת משה הפועל באופן ישיר של "ובערת הרע מקרבך" (דברים יג, ו ועוד), ברפואה אלופתית.

כז יומא יד, א.

כח קהלת ז, כג.

לקצה השני^{כד}.

האריז"ל מסביר^{כד} ששרשי הנשמות של הרמב"ם והרמב"ן הם (בהתאמה) בפאה השמאלית ובפאה הימנית של אדם הראשון, ומכאן המחלוקת שלהם – מחלוקות יסודיות בין נגלה (ששרשו מהשמאל, ועיקרו דינים והגבלות) ונסתר (ששרשו מהימין, ויש בו גילוי שבאיך-ערוך). בהתאם לכך,

אפשר להסביר גם בנוגע לרפואה (הנמשכת מכל פאה), שהרמב"ם דוגל בקו הגבורה-הדין (שמאל) במלחמה במחלה, בעוד שהרמב"ן מכיר בכך שאפשר לרפא גם באופן של "ימין מקרבת"^{כה}

ביחס למחלה, תוך זיהוי כח הריפוי שטמון בה עצמה.

בדרך מליצה אפשר לומר שבעולם הזה הרפואה היא בעיקר בידי (אנשי) השמאל – כפי שרואים היום בארץ – אך העניין עתיד להתהפך, בכח יהודים וגם אינם יהודים טובים שמחפשים דרך לרפואת העתיד, רפואת הקב"ה, שהיא רפואת דומה בדומה^{כו}.

כג הלכות דעות פ"ב הלכות א"ב.

כד שער הגלגולים הקדמה לו.

כה סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זרה ח"ג קעז, ב.

כו דומה הוא לשון דם – כל המחלות נובעות מסתימת סיבוב הדם (כמבואר בתיאור אגה"ק לא) וכל הרפואות תלויות בפתיחת כלי הדם (הורדת לחץ דם וכו'). וראה רפואה שלמה פ"ג שמערכת הדם שייכת לבינה (אמא, מקור כל האודם הצבע בגוף), מקום ההמתקה, וד"ל.

וכן דומה מלשון דממה, סוד "זאת תורת האדם" (שמוא"ב ז, יט) של "פרה אדמה" (אודותה יתבאר בפרק הבא), תיקון "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד)

סגולת עצירת המגפה שיש בקטרת אומרים חז"ל^{לג} שזהו רז שמסר מלאך המות למשה רבינו כאשר עלה למרום. בכלל, "רז" הוא ענין של נשיאת הפכים^{לד}, ובפרט מסירת סוד של רפואה וחיים על ידי מלאך המות^{לה} היא גופה דוגמה לרפואת מד במה, חשיפת כח חיים בתוך שרש המות עצמו.

ורמז לחיבור השלישייה הזו: **קטרת פרה נחש** משלימים ל-1352, הרבוע הכפול של שם הוי' (ועם שם הלואי של כל אחד – **קטרת הסמים פרה אדמה נחש הנחשת** – הם עולים 2320, מ"פ חן, י"פ רלב), וד"ל.

והמבנה הפנימי: מהפסוק "וַיַּעַשׂ אֶת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רֶקֶת"^{לו} לומדים^{לז} ששרש קטרת הסמים הוא באמא עילאה (סוד "בחד קטירא אתקטרנא"^{לח} של רשב"י, ששרשו ביזירא דאמא עילאה^{לט}) – מקום הטהרה

"עבדו את הוי' בשמחה" (תהלים ק, ב), שעולה שמחה במילוי (שין מס חית הא), ד"פ (ממוצע כל מלה או כל אות במילוי) יראה, ו"פ קדם (כל ששת צירופיו), ג"פ רפח, מנין הניצוצות שנפלו ובתיקונם תלויה הגאולה, היינו מקור המחלה והרפואה, וד"ל.

לג שבת פט, א. לז חסדי דוד הנאמנים ח"א עמ' 134; מבחר שיעורי התבוננות ח"ב עמ' 141; התוועדות י"ט כסלו תשע"ג. ובכ"מ.

לה שמו של מלאך המות הוא דומה וכשהוא מוסר את רז הרפואה זו רפואת דומה בדומה... (את דומה מעוררים כל בקר, "בקר וידע הוי'", באמירת "מודה" – "מודה אני [אותיות יד אמונה, כח תפלת משה לבטל את גאות עמלק] לפניך", העולה ג"פ אמונה, כנודע).

לו שמות לז, כט. לז ראה שער הפסוקים משלי סימן כז. וראה **שעשועים** יום יום פרשת כי תשא יום ו.

לח זהר ח"ג רפח, א. לט זהר ח"ג ככד, ב (הובא ונתבאר בתניא אגה"ק כו).

של "מטמא את הטהור ומטהר את הטמא"^{כט} (וכפי שיוסבר עוד לקמן באדיקות על דרך החסידות). כלומר, פרה אדומה היא גם מקור של טומאה, חולי, אבל גם הכח החזק ביותר של הטהרה, הרפואה.

גם בפרשה הקודמת, פרשת קרח, יש דוגמה מובהקת לכך^ל: משה רבינו מעמיד את קרח וחמשים ומאתים נשיאי העדה במבחן הקטרת, בו הם נשרפו. בעקבות כך רננו היהודים על הקטרת, שיש בה סם המות^{לא} – היא שרפה את נדב ואביהוא וגם את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת. מפני תלוונות העם ה' הביא עליהם מגפה, שנעצרה דווקא באמצעות הקטרת שהקטיר אהרן, ובכך הוכח שבתוך קטרת הסמים ישנו גם סם חיים, שמסוגל לעצור-לרפא את המגפה. כלומר, התברר שקטרת הסמים נקראת כך (לא רק על שם יא סממני הקטרת, אלא) על שם שני סמים שכלולים בה ("מיעוט

רבים שניים") – סם החיים וסם המות^{לב}. על

כט ע"פ פסיקתא רבתי פ"ד; פסיקתא דרב כהנא פ"ד אותיות א"ז.

ל על הקשר בין מחלוקת קרח לריש פרשת חקת ראה גם המובא בערוגת הבושם, חומת אנ"ך, חת"ם סופר וישמח משה ר"פ קרח (ועוד) כ"מדרש פליאה" ויודון לקמן. הובא גם בכש"ט הנסמן לקמן הערה עג.

לא רש"י במדבר יז, ג.

לב ורמז: **קטרת סם חיים סם המות** (כלשון חז"ל) עולה 1428, אהיה פעמים חיים. אצל האריז"ל (ראה שעה"כ דרושי תפלין דרוש ב ובכ"מ) חיים היינו סוד השמות אהיה-הוי' אהיה – על דרך "אהיה אשר אהיה" (שמות ג, יד) – היינו ששם אהיה הוא עיקר שם החיים (אהיה חיים בהכאה פרטית עולה **משיח** – סוד "נחש נחשת" – וכמו שכותב בעל אור החיים הקדוש ש"חיים שמו"), ממילא הכל כאן אומר חיים, ודוק. רק הביטוי "קטרת הסמים" עולה 864 –

תיקון ארבעת היסודות

כשמתבוננים בהופעות של הרפואה ההומאופתית בתורה רואים תהליך של תיקון בארבעת היסודות:

הכל מתחיל מדיפוי יסוד המים, במי מרה^{מח} (וכיוצא בכך גם אצל אלישע – גדול בעלי המופתים בתנ"ך, בכח של יש מאין – בדיפוי מי יריחו באמצעות המלח). אחר כך, בשלישיה בפרשיות קרח-חקת^{מט}, הקטרת, הנותנת ריח, שייכת ליסוד הרוח; שרפת הפרה האדומה שייכת ליסוד האש (ובפרט מתגלה כאן העפר שבאש^נ, בהשארות עפר-אפר הפרה)^{נא}; ונחש הנחשת, בו נאמר "ועפר תאכל כל ימי חיך"^{נב}, הוא התעצמות עם יסוד העפר (ממנו רוב סממני הרפואה, "הכל היה מן העפר"^{נב}, אפר אותיות רפא).

מח המתקת המים, "מר במר", היתה על ידי עץ מר – על ידי יסוד הצומח, המכוון בארבעת היסודות המורכבים (דומם-צומח-חי-מדבר) כנגד יסוד המים בארבעת היסודות הפשוטים (עפר-מים-אש-רוח). עיקר העץ הוא מים, ורק על ידי האש (הבוערת מכח יסוד הרוח-האוויר שבה, הרמוז ביא של אש, כנודע), הוא הופך לעפר (וראה בהערה הבאה), ודוק.

מט האותיות המשותפות לפרשיות קרח-חקת – השערים קח חק – הן האחר והפנים של פרצוף הנצח (בו "תמורת חיים מות") דאלב^ם (ראה לב לדעת "אמונה ובטחון" הערה סט), סוד "כלם בחכמה עשית [במובן של תקנת רפאת]" (תהלים קד, כד; וראה מגלה עמוקות רנב אופנים אופן קצו) והן עולות גיהנם, גם [רוסת גיהנם] זו לטובה" (תענית כא, א). אצל רבי עקיבא, שאומר על כל דבר "כל דעביד רחמנא לטב עביד" (ברכות ס, ב), הגיהנם הוא רפואת ההוה, תשובה מיראת הענש-הגיהנם, ואילו אצל רבו, נחום איש גמז, יש רפואת דומה בדומה (המתבטאת במיוחד בנס שנעשה לו בעפר, סוד אפר-עפר שרפת הפרה וה"עפר תאכל" של הנחש, כמבואר בפנים), ודוק.

נ ועל דרך המבואר בתניא אגה"ק טו (בשם הרב המגיד נ"ע) שכאשר האש שורפת עץ נותר בו רק יסוד העפר שבו.

נא אכן, אחרי השריפה, בקידוש מי חטאת מערבים את האפר עם מים חיים – מים מתוקים דווקא (ולא רפואת מר במר).

נב בראשית ג, יד.

נג קהלת ג, כ (וראה בד"ה "לכה דודי" תרפ"ט ש"הכל היה מן העפר" הוא סוד הכלה, ולכך רומזים לחתן כששמים בראשו עפר-אפר, עד לקיום היעוד "לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר").

(לעומת הקדש של החכמה). טהרה מעידה על אפשרות של טומאה^מ, ולכן סיפור קטרת הסמים בפרשת קרח הוא הקדמה לטהרה מאבי אבות הטומאה בפרשת חקת, על

ידי הפרה האדומה, עליה דרשו חז"ל "תבוא האם ותקנה את צואת בנה"^{מא}. היחס בין קטרת הסמים לפרה האדומה הוא בין אמא עילאה (המתייחדת עם אבא עילאה, "קטרת הסמים טהור" עם "שמן המשחה קדש"^{מב}) לאמא בפני עצמה (שלמות פרצוף אמא, בינה הכוללת גם תבונה), הפרה האדומה שלא מתייחדת עם זכר^{מג} (כפי שנדרש^{מד} מ"אשר לא עלה עליה עול"^{מה}).

נחש הנחשת שייך לקו האמצעי – נחש הוא סוד היסוד בקבלה^{מז} ונחשת היא המתכת של התפארת^{מז}, וד"ל.

מ ראה באריכות לקו"מ נא ("כי טהור אין שייך אלא כשיש טומאה, כמו שכתוב 'וטהרתם מכל טמאותיכם'... כי הטהרה הוא בחינת הממוצע בין הקדש והטומאה, שעל ידו נתקן הטומאה").

מא ע"פ תנחומא חקת ח.

מב כידוע, "שמן המשחה קדש" ועוד "קטרת הסמים טהור" עולים 2236 -- פעמיים (ממוצע) 1118, פסוק היחוד "שמע ישראל הוי אלהינו הוי אחד" (דברים ו, ד), פסוק היחוד של אבא ואמא עילאין (שעה"כ דרושי ק"ש דרוש ה), וביחד עולה הוי פעמים אלהים (שבשרשם היינו יחוד או"א עילאין), וד"ל.

מג כמובן, זהו פרדוקס בפני עצמו, שעל אף שאין לה יחוד עם זכר, וממילא היא "בתולה" (הראויה לכהן גדול, בדרך צחות) היא בגדר "אם הבנים" (תהלים קיג, ט), ודוק.

מד זחר ח"ג קפ, ב.

מה במדבר יט, ב.

מו ראה ע"ח של"ד פ"ב.

מז חסד לאברהם מעין ה נהר כט. ובכ"מ. ראה גם התועדות יסוד שביסוד (בחלק שפורסם בגליון קרח) השתא.

טהרה מעידה

על אפשרות של טומאה, ולכן סיפור קטרת הסמים בפרשת קרח הוא הקדמה לטהרה מאבי אבות הטומאה בפרשת חקת, על ידי הפרה האדומה

המחלה העיקרית

– מקור כל המחלות האחרות – היא הישות והגאווה

עליו נאמר "כי ביום אכלך ממנו מות תמות"^א ממיתת שבעת המלכים בעולם התהו, כאשר המחלה שלהם היתה מחלת הגאווה, כפי שנתגלה באמירתם "אנא אמלוך"^א.

לגבי מחלת הגאווה יש מחלוקת מפורסמת בחז"ל: רב אומר ש"תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" ואילו רב נחמן בר יצחק אומר "לא מינה ולא מקצתה"^ב. הרמב"ם פוסק^ג להלכה כדעת רב נחמן בר יצחק^ד, שרפואת הגאווה היא דווקא על ידי ההרחקה ממנה עד הקצה האחרון – בדרך של אלופתיה, שנתבאר לעיל שהיא

דרכו של הרמב"ם גם ברפואה הגשמית. ברמב"ן לא מצינו פסיקה מפורשת בענין^ה, אך בשני מקומות בתורה הוא מציין שלעתים נדרשת מהאדם הנהגה של גבהות כדי לעשות את עבודת הקדש – כך הוא מפרש את הביטוי "נשאו לבו"^ו ביחס לעבודת המשכן, שעושי המלאכה נהגו באופן של "ויגבה לבו בדרכי הוי"^ז. וכך הוא מביא מהמדורש ביחס לצווי משה לאהרן "קרב אל המזבח"^ח, "הגס דעתך ובא קרב

א בראשית ב, יז.

ב ע"פ מלכים א, ה. ראה ע"ח שי"א פ"ה; מבו"ש ש"ב ח"ב סופ"א.

ג סב סוטה ה, א (עיי"ש בדעות נוספות שמצטרפות אליהם). סג הלכות דעות פ"ב ה"ג.

ד כן הוא בפשטות בנושאי הכלים שם (ראה כס"מ, הגה"מ ומגדל עוז על אתר), אך ראה פמ"ג או"ח ריש סימן קנו ועוד שבארו שהרמב"ם פסק כרבא ודעימיה (ועצ"ע כיצד מתיישבת הכרעת הרמב"ם כרנב"י לפי כללי הפסיקה, ואכמ"ל).

ה סה וכבר דנו רבים בלשונו באגרת הרמב"ן ביחס למדת הענוה.

ו סו שמות לה, כא.

ז דה"ב יז, ו.

ח סה ויקרא ט, ז.

כלומר, הרפואה צריכה לכלול את כל ארבעת היסודות. ארבעת היסודות אש-רוח-מים-עפר מכוונים, לפי הסדר הזה, כנגד אותיות שם הוי' ב"ה^א. הופעת ארבעת היסודות כאן, בסדר של מים-רוח-אש-עפר, היא צירוף והיה – "לשון שמחה"^ב (הצירוף המאיר בחדש תשרי^ב, חדש בריאת-הבראת האדם "עפר מן האדמה"^ג ב"א תשרי, ודוק היטב).

ג. רפואת הגאווה

הטיפול במחלת הגאווה

עיקר מה שרצינו לחדש

היום הוא לשייך את הכל למחלה העיקרית של האדם ברוחניות. אמר המגיד ממעזריטש – "חור קטן בגוף הוא חור גדול בנשמה"^א. כל מה שיש בגשמיות מקורו ברוחניות^ב. יש להכיר היטב את המחלה העיקרית ברוחניות ולדון איך לרפא אותה – בדרך של אלופתיה, עם הכחות הנגדיים, או בדרך של הומאופתיה, רפואת דומיה בדומיה.

המחלה העיקרית – מקור כל המחלות האחרות – היא הישות והגאווה. תופעת המיתה בעולם התחילה (עוד לפני חטא אדם הראשון,

נד ע"ח שמ"ב פ"א.

נה ע"פ בראשית רבה מב, ג.

נו מחברת הקדש שער ר"ח; משנת חסידים מסכת ליל ר"ה פ"א מ"א.

נד בראשית ב, ז.

נח רשימות דברים (מהדורת תשמ"ט) ח"ג מדור הה"מ ס"ה.

נט כך מקור חולי הצרעת הוא חולי רוחני (ראה ערכין טז, א; ע"ח של"ח פ"ז. לקו"ת תזריע כג, ב ואילך; מצורע כד, ג ואילך), וגם בנוגע לקטרת "אמר הקב"ה תראו שעוצר מגפה הוא והחטא הוא הממית" (רש"י הנ"ל הערה לא) – החטא הוא זרז המפעיל את סם המות שבקטרת (ראה גם רש"י לבמדבר טו, ז), שאמור להיות רדום (כאשר עצם ענין הקטרת הוא המתקה).

השמינית

שבשמינית
גאווה היא על
דרך רפואה
הומאופתית -
מינון קטן מאד
של גאווה הנדרש
כדי לרפא את
מדת הגאווה
עצמה

טומאת מת

ברוחניות היינו
עצבות, יאוש
ואדישות המביאים
לחוסר מעש. אותו
טמא מת נזקק
לקצת גבהות¹
לב כדי לקום
מן המטה, בה
הוא שוכב כמת,
ולהתחיל לפעול
משהו חיובי בחיים

אליו... שלא יהיה שפל
רוח כל כך². לכן נראה
שהרמב"ן פוסק כדעת רב,
שיש להשתמש בעבודת
ה' ב"אחד משמונה
בשמינית".

והנה, בדרך כלל
מבינים את ה"אחד
משמונה בשמינית"
כמעט גאווה המותרת,
ואפילו נצרכת, לתלמיד
חכם, לעומת הענוה
שהוא זקוק לה. אבל לפי
הדברים שהוסברו עד כה
מתאים לומר השמינית
שבשמינית גאווה היא על
דרך רפואה הומאופתית
- מינון קטן מאד של
גאווה הנדרש כדי לרפא
את מדת הגאווה עצמה³.

שמינית שבשמינית לריפוי הגאווה

וביתר הרחבה
והעמקה:
ההסבר הפשוט
לשמינית שבשמינית
גאווה הוא שתלמיד חכם
"צריך שיהיה בו מעט גאווה שלא יהו קלי הראש
מסתוללין בו ויהא דבריו מתקבלין עליהן בעל

כרחם"⁴, "שלא להיותו מרמס להדיטות"⁵
(זו בכללות הנהגה חיזונית, ששומרת על כבוד
התורה וכבוד תלמידי חכמים בעיני הבריות, אך
היא גם עלולה להיות שרש לגאווה 'מתנגדית'
הנתלית בכבוד התורה, ר"ל, ואכמ"ל). אמנם,
ההסבר הפנימי לכך הוא שישנם מצבים בעבודת
ה' בהם נדרשת גבהות, במדה הנכונה, במטרה
להגיע, על ידי זה גופא, לענוה האמתית.

הרי לפי תורת הבעל שם טוב⁶, זהו סוד
נשיאת ההפכים של הפרה האדומה, היותה
מטהרת את הטמאים ומטמאה את הטהורים.
טומאת מת ברוחניות היינו עצבות, יאוש
ואדישות המביאים לחוסר מעש. אותו טמא מת
נזקק לקצת גבהות-לב כדי לקום מן המטה, בה
הוא שוכב כמת, ולהתחיל לפעול משהו חיובי
בחיים. אזי ה' עוזר לו והוא מצליח לעשות
מעשה טוב (להיות "בא בימים"⁷, שלא יעבור
עליו יום ללא מצוה⁸, ללא לבוש של קדושה).
אך מיד לאחר עשית מעשה הטוב עליו לבטל
את הרגשת היש שלו מכל וכל (שלא יכיש אותו
הנחש בארס הגאווה - קשר מובהק לסוד נחש
הנחשת). עליו להשפיל את עצמו באופן מודע,
לא להחזיק שום טובה לעצמו אלא לזקוף את
הכל לה' - "כי ממך הכל ומידך נתנו לך"⁹.
הדבר חוזר חלילה שוב ושוב, בכל פעם, בכל
יום ("בבקר בבקר"¹⁰) על האדם לעלות בקדש
בעבודת ה' יתברך, עליה הדורשת ממנו הנהגת
"ויגבה לבו בדרכי הוי"¹¹. לפני המעשה הטוב, אפר
הפרה מטהר את הטמא, אך בסוף, אם לא ישפיל
את עצמו עד עפר, אותו אפר יטמא את הטהור.

עא רש"י בסוגיא.

עב מאירי בסוגיא, וראה באריכות ובפירוט בחיבור
התשובה שלו משיב נפש מאמר ראשון פ"ה על מדרגות
של ענוה ושל גבהות זו כנגד זו (ופשיטא שם שזהו לא רק
הסבר הדעה הזו בגמרא, אלא הלכה למעשה).

עג כש"ט (קה"ת) אות שצג. נתבאר באריכות בלב לדעת
מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור א.

עד בראשית כד, א; יהושע יג, א; כג, א; מלכים א, א.

עה זהר ח"א רכד, א.

עו דה"א כט, יד.

עז שמות ל, ז.

סט והדברים עולים בקנה אחד, כפתור ופרח, עם דברי
האבני נזר דלקמן (העוסק בפסוק הבא, בו מממש אהרן
את מצות משה)!

ע האריז"ל אמר (ספר הלקוטים תהלים לו; שער מאמרי
רז"ל ריש סוטה) שרק גאווה פוגמת באותיות י"ה שבשם,
"הנסתרת להו"י אלהינו" (דברים כט, כח), וממילא מתבקש
להתייחס דווקא אליה בשיטת הרפואה הנסתרת (השייכת
"להו"י אלהינו"), ריפוי דומה בדומה (בעוד האלופתיה
שייכת ל"הונגלת לנו ולבנינו"), ודוק.

הפתרון, אלא מישוהו שיש בו ששים ושלושה חלקים של מאבק אלופתי בגאווה^{כב}.

בניסוח של שבר מתוך אותו שבר "אחד משמונה בשמינית" הוא השבר הראשון שבו יש יחס של אחד לששים – היחס היסודי של בטול בהלכה^{כג} ('אחד משבע בשביעית' הוא עדיין רק אחד חלקי ארבעים ותשעה). רק תלמיד חכם, הבקי בהלכות תערובות ומבין בבטול, יכול לעמוד על המינוח המדויק של הגאווה שבטלה בתוך הענוה. כדי להתגבר על הגאווה הוא 'ממציא' מתוכו חלק גאווה כזה שיכול להתבטל בתוך שאר חלקי הענוה, באופן של "כיתרון האוד מן החשך"^{כד} דווקא – ענוה שבאה דווקא מתוך בטול הגאווה. בבטול ברוב של הגאווה בתוך הענוה פועל התלמיד-חכם החלשה כללית של הגאווה במציאות כולה^{כה}. בעצם, בכך יש

חזרה לרפואת מר במר, שמתחברת גם לפשט הפשוט בגמרא: המובן העמוק של הקביעה

פכ ורמז: חלק אחד של גאווה (15) ועוד סג חלקים של ענוה (8253) מעולים יחד 8268 - 26, שם הוי' ב"ה (מדת הבטול והענוה, "הוי' הוא האלהים אין עוד מלבדו") פעמים "ויקרב [אהרן]" בכחינת "ויגבה לבו בדרכי הוי'" ככ"ל:

פג חולין צז, ב' וצח, ב'; ע"ז סט, א. ראה אנצ"ת ח"ב בערך 'בטול בששים'.

פד קהלת ב, יג.

פה ועל דרך סיפורים בהם צדיק נכשל בנדנד עברה כדי שתשובתו תמשיך רוח תשובה וטהרה על כל החוטאים עברה זו בפועל ממש – ראה לדוגמה מאמר מרדכי (סלונים) מערכת רבי רפאל מבערשד ג – ובעצם היינו היסוד של כל הנהגת הצדיקים למצוא בעצמם בדיקות דדקות את הפגם עליו מבקשים מהם תיקון. כדי לשוב עליו בעצמם ובכך לתת כח לתשובה (המביאה רפואה לעולם) עבור החוטא באותו חטא בגסות.

אהרן התבייש
לגשת אל המזבח
להקריב את
"עגל החטאת"
שבא לכפר על
מעשה העגל
ונזקק לשמינית
שבשמינית גאווה
כדי להתגבר על
הבושה הזו

גם הרמב"ם,
שפוסק "לא
מינה ולא
מקצתה", יסכים
שאם השמינית
שבשמינית גאווה
מביאה לבטול
הגאווה כולה, היא
מותרת ונצרכת

מעין הדברים האלה כותב אחד מתלמידי האבני נזר^{כח} כהסבר ישיר לסוד של "אחד משמונה בשמינית" – הוא דורש שיש כאן רמז לפסוק השמיני בפרשת שמיני^{כט}, "ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו"^ל. אהרן התבייש לגשת אל המזבח להקריב את "עגל החטאת" שבא לכפר על מעשה העגל^{לא} ונזקק לשמינית שבשמינית גאווה כדי להתגבר על הבושה הזו (ועל כך אמר לו משה "הגס דעתך וקרב", כנ"ל בדברי הרמב"ן).

גאווה בטלה בששים
(ושלש)

אפשר לומר זאת בגוון אחר, שבעצם יש בו שילוב של שתי שיטות הרפואה (עד שאפשר לומר שגם הרמב"ם, שפוסק "לא מינה ולא מקצתה", יסכים שאם השמינית שבשמינית

גאווה מביאה לבטול הגאווה כולה, היא מותרת ונצרכת):

ה'נוסחה' של "אחד משמונה בשמינית" הגבהה – אחד חלקי ששים וארבע בנפש – מותירה עוד ששים ושלושה חלקים של ענוה. כלומר, אין כאן מישוהו שחולה כולו במחלת הגאווה, ומינוח קטן של גאווה מסוג שונה הוא

עח קונטרס אמרי חנוך (לרבי חנוך קרון) – נדפס בארץ צבי מועדים – אות כה (עמי' שו).

עט ועל דרך הרמז הידוע בשם הגר"א (קול אליהו על סוטה ה, א) ש"אחד משמונה בשמינית" רומז לפסוק השמיני בפרשה השמינית בתורה (וישלח). שהוא עצמו פסוק מובהק של ענוה – "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" (בראשית לב, יא).

פ ויקרא ט, ח.

פא ספרא שמיני מכילתא דמילואים אות ד.

ההכרה בכך

שתמיד יש חלק נעלם, שאין כל עצה נגדו, אלא רק סיעתא דשמיא – היא גופה הרפואה בדרך של דומה בדומה

'אחד משבע

בשביעית, שייך עדיין להקף הטבעי של הבריאה, ל'אפשר' (להתגבר עליו) ככח האדם, אבל 'אחד משמונה בשמינית' כבר שייך למעגל הנס, ל'אי אפשר' מצד האדם

מתוך חשש מהכשת הנחש בעקב-סיום החיים, בעקבות כל הישגיהם (האריז"ל חשש מגאות השגת היש והבעל שם טוב מ'גאות' בטול היש לאין, וד"ל). עוד מסופר שהבעל שם טוב השיב לתלמידים ששאלו אותו את מי יקחו לעצמם כרבי אחרי הסתלקותו שישאלו צדיקים איך מתגברים על מדת הגאווה, ושיקחו לרבי את מי שישבי שאין דרך לעשות זאת בכחות עצמנו^א. בעצם, כולם שאפו לרפואה בדרך של דומה בדומה, כאשר השמינית שבשמינית גאווה תצליח לרפא את כללות ענין הגאווה וגסות הרוח. כל עוד יש חלק אחד של גאווה מעורב ב'גס חלקי ענוה (כנ"ל), בטל בדרך של אתכפיא (הכנעת הגסות על ידי עבודה), גסות הרוח נותרת כהעלם שישנו במציאות (מציאות הרע אצל "צדיק ורע לו"^ב). ההכרה בכך שתמיד יש חלק נעלם, שאין כל עצה נגדו, אלא רק סיעתא דשמיא – היא גופה הרפואה בדרך של דומה בדומה, כאשר השמינית שבשמינית היא גופה הפועלת שפלות בתודעה שבכח עצמי איני יכול להנצל מהגאווה ("כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"^ג בחטא הגאווה)^ד. חלק גדול

שתלמיד חכם זקוק לאחד משמונה בשמינית של גאווה כדי שיוכל להוכיח את הרבים הוא שכדי להתגבר על הגאווה של הרבים עליו לנקוט בעצמו מעט גאווה (ולקיים בעצמו "מיניה וביה אבא לישידי ביה נרגא"^ה ו"פגע בו כיוצא בו"^ו). ההנהגה החיצונית של מעט גאווה – תוך בטול שלה בענוה הפנימית של התלמיד חכם עצמו (באופן אלופתי) – היא תרופה הומאופתית לגאווה הכללית בה לוקה הצבור (ולכן, כנ"ל, יכול להסכים גם הרמב"ם^ז).

רפואת הקדוש ברוך הוא

ובתוספת העמקה: גם האריז"ל וגם הבעל שם טוב התבטאו ברגע האחרון של חייהם, בסגנון של "אל תבואני רגל גאווה"^ח (האריז"ל במשפט דומה בלועזית והבעל שם טוב בפסוק עצמו^ט) –

פז סנהדרין לט, ב.

פז שבת קכא, ב.

פח וראה ארח מישיר, ז, כו (ובכ"מ) שדברי הרמב"ם ביחס לגאווה (וכעס) בה"ג מהלכות דעות פ"א נוגעים רק לרגש הלב (ולכן אין בהם לאו מן התורה, בשונה מרוב הדעות בהן מתייחס הרמב"ם לפן המעשי, כנודע) בעוד דבריו ביחס למדה בינונית גם בהקשר למדת הגאווה (והכעס) בהלכה הקודמת מתייחסים להנהגה החיצונית, ודוק.

פט תהלים לו, יב. "רגל גאווה" היינו הלעומת-זה של אברהם אבינו, שאמר על עצמו "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז), שפלות שהיא תיקון המלכות (העולה "אברהם אברהם").

צ ראה הקדמה לנתיב מצותיך ג, ב. נוצר חסד פ"ד מ"ד. בעש"ט עה"ת סוף כי תבוא (וש"נ).

אז ראה סיפורי חסידים (זוין) עה"ת 85 והמגיד ממעזריטש (קלפהולץ) עמ' מט.

בז ראה תניא פ"י (וראה גם תניא פ"א על בטול ברוב של הרע אצל הבינוני). הדוגמה בגמרא ל"צדיק ורע לו" (כפשוטו) היא רבה בר נחמני, אשר יצאה נשמתו באמירת "טהור" (ב"מ פו, א), אתהפכא דטמא, בסוד "מי יתן טהור מטמא לא אחד [היחיד בנגעים] דוגמת ה' יתברך, כמבואר בגמרא שם" (איוב יד, ד).

גז קהלת ז, כ.

דז לפי זה, אפשר גם להסביר שפסק הרמב"ם "לא מינה ולא מקצתה" הוא הרצון והמגמה להפטר מהגאווה לגמרי, שלא ישאר אצלי שמץ גאווה ח"ו, אך הוא לא סותר את הכרת התלמיד חכם – בעל-השכל והמציאותי – שמצד האדם אי אפשר להפטר מהגאווה (אלא רק בדרך נס מצד ה' הכל יכול). כלומר, שתי הדעות בגמרא הן לפי הרצון ("לא מינה ולא מקצתה") ולפי המצוי ("אחד משמונה בשמינית"), ו"אלו ואלו דברי אלהים חיים", כאשר דווקא תלמיד חכם משכיל את המצוי ויודע ש'זה מה יש' (כמה שאני משתדל להגיע למה, בטול, אני נשאר יש')... זהו סוד ההשלמה של הווד (כמדובר בשביעי של פסח – בחלק שהתפרסם בגליון אמר – השתא) – הווד בגימטריא גאווה, סוד "הוודי נהפך עלי למשחית" (דניאל י, ח), להודות

רק כשהשמינית שבשמינית תגיע להעלם הרע ותרפא אותו תגיע רפואה שלמה - סוד תחית המתים - ויתגלה כי "ועמך כלם צדיקים [גמורים]"

רק אז, כאשר השמינית
שבשמינית תגיע להעלם הרע
ותרפא אותו (כך שהענוה עצמה
תתברר מכל אחיזה של סמאל),
תגיע רפואה שלמה – סוד תחית
המתים (רפואת המות עצמו,
"בלע המות לנצח"^{צח}), כח הפרה
האדומה המטהרת מטומאת מת
– ויתגלה כי "ועמך כלם צדיקים
[גמורים]"^{צט}.

כלל לדמות בנפשו שהוא צדיק, אלא יודע ש"הלואי בינוני"
(ראה תניא פי"ד), ועדיין הוא נגוע במחלת הישות והגאווה,
ואפילו הצדיק (החב"דית) אומר על עצמו "כגון אנא בינוני"
(כמאמר רבה על עצמו, וכפי שאמר אדמו"ר הזקן על
עצמו), והרי הוא "דומה [בעיני עצמו] כמי שאין לו אלוה"
(ובאמת יש לו, כפירוש הבעל שם טוב בזה, ראה דגל מחנה
אפרים ד"ה "ואלה הדברים" וכש"ט אות מח). אכן, את
המרמה של כח המדמה (חילוף דר, חילוף הדעת בחילופי
האותיות לפי צירוף) יש לתקן, "דומה בדומה", על ידי כח
המדמה של הקדושה – "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב,
א), בנבואת כל הנביאים ביכ הדמיון של "כה אמר הוי"
(ראה ספרי ורש"י ריש מטות), כאשר נביא אמת מכיר
היטב ש"ממך הכל", כליכול לבטל את הגאווה, בהיותך
נמנע הנמעות. את נמנע הנמעות אי אפשר לדעת, רק
לדמות בכח המדמה, ובכך מעלת נבואת שאר הנביאים
על נבואת "זה" של משה, ועד למעלת רוח הקדש של
משיח על נבואת משה (ראה רמב"ם הלכות תשובה פ"ט
ה"ב; אגרת תימן פ"ד; תקנת השבין אות טו; מאמר קדושת
השבת מאמר ז). אמנם ה' פעל רפואת דומה בדומה על
ידי משה עבדו, אבל אין בכח משה מצד עצמו לפעול כך,
והוא פועל בדרך אלופתית של "ובערת הרע מקרבך"
(וראה לעיל הערה כו). לעומתו משיח יתעצם לגמרי עם
רפואת דומה בדומה, וכל מלחמות משיח בן דוד תהינה
בדרכי נעם וקירוב (דוגמת המהפכה הרביעית, שהיא
רפואת הגוישקייט על ידי 'גוישקייט' של קדושה, "דרך ארץ
קדמה לתורה", וד"ל).

צח ישעיה כה, ח.
צט שם ס, כא.

יותר של גאווה, 'אחד משבע
בשביעית', שייך עדיין להקף
הטבעי של הבריאה, ל'אפשר'
(להתגבר עליו) בכח האדם –
כעבודת תיקון המדות ב'מט
ימי ספירת העמר^{צה} – אבל
'אחד משמונה בשמינית' כבר
שייך למעגל הנס^{צא}, ל'אי אפשר'
מצד האדם, וכשהאדם מכיר בכך
שמהו נמנע מצדו מתגלה כחו
של נמנע הנמנעות, כח ה' הנסי

לתת טהור מטמא ולבטל את עצם מציאות
הגאווה (רפואת דומה בדומה, כשתודעת הנמנע
אצל האדם מעוררת את כח נמנע הנמנעות)^{צב}.

להשלים להודי גאווה. וכן הוד היינו הספירה השמינית (8)
הוא הנקודה האמצעית של 15, הוד), וממילא שמינית
שבשמינית היינו ל"ג בעומר, יום ההוד שבהוד שבספירה,
זמן לאתהפכא דקליפת "משחית" להיות משיח ועוד ת
(אלוה הנביא זכור לטוב), סוד "שמן משחת קדש" (שמות
ל, כה) כאשר השמן הוא סוד הי של משיח, וד"ל.

צה שאחריה ועל גביה מגיעים ביום החמשים ל"חמץ
תאפיה" (ויקרא כג, יז), שמינית שבשמינית הגאווה
המותרת (כ"קרבן ראשית", כביאור הבעל שם טוב בתורה
שצג הנ"ל). מימט עד סד יש להשלים עוד גאווה ימים, עד
כי סיון (ואם מתחילים לספור מראש חדש ניסן, "החדש
הזה לכם", תחלת ההתחדשות בנפש – "יכול מראש
חדש", גילוי הכלי יכול לבטל את החמץ לגמרי – יום ה'סד
הוא ערב מתן תורה, ומתן תורה עצמו הוא כבר 'תספרו
אדני יום', ח ברבוע עם הכולל, כמו ש'תספרו חמשים
יום" הוא ז ברבוע עם הכולל, ואז "ויגבה לבו" לעד, בגילוי
הרוממות העצמית, "אשירה להוי כי גאה גאה", "הוי' מלך
גאות לבש", וד"ל).

צו על היחס הזה בין שבע לשמונה ראה גבורת ה' פמ"ז,
תפא"י פ"ב ועוד.

צד דומה בדומה – לשון דמיון – רומז גם לכח המדמה
שבנפשו. תלמיד חכם אמתי (חב"ד) אינו מרמה את עצמו

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ נחש הנחשת הוא סמל הרפואה הבינ-לאומי.
- ◆ בכריתת נחש הנחשת מסר חזקיהו את סמל הרפואה לחכמת
יון (כרתים).
- ◆ רפואת הקב"ה, שמרפא מר במה, היא יסוד העקרון של רפואת

- דומה בדומה בהומאופתיה.
- ◆ ההומאופתיה מיושמת היום בצורה שגויה, אך העקרון היסודי שלה מתאים לרפואת העתיד.
 - ◆ רפואת ההוה (הקונבנציונלית) היא אלופתיה (אתכפיא) ורפואת העתיד היא הומאופתיה (אתהפכא).
 - ◆ "ורפא ירפא" היינו הומאופתיה (מקור קל) ואלופתיה (פועל כבד).
 - ◆ "נחש נחשת" כולל אלופתיה (השמדת החידקים של הנחשת) והומאופתיה (רפואת הנחש).
 - ◆ הרמב"ם הוא רופא הדוגל באלופתיה והרמב"ן רופא הדוגל בהומאופתיה.
 - ◆ בעולם הזה הרפואה היא בידי השמאל (האלופתי) אך מגמתו לעבור לידי הימין (ההומאופתי).
 - ◆ רפואת דומה בדומה מרפאת את הדם ומשתמשת בכח הריפוי של הדממה.
 - ◆ אהרן איש השלום (המשה מן האמת) מרפא דומה בדומה (הומאופתיה) ומשה איש האמת מבער את הרע (אלופתיה).
 - ◆ רפואת דומה בדומה מופיעה בספור הקטרת, שממיתה את עדת קרח ועוצרת את המגפה, בפרה אדומה, המטהרת טמאים ומטמאת טהורים, ובנחש הנחשת.
 - ◆ מלאך המות (דומה) מוסר את רז הרפואה שבקטרת – רפואת דומה בדומה.
 - ◆ הרפואה צריכה להתבטא בכל היסודות – יסוד המים (רפואת מי מרה), יסוד הרוח (בריה הקטרת), יסוד האש (בשרפת הפרה האדומה) ויסוד העפר (מאכל הנחש).
 - ◆ מחלת הגאווה היא שרש כל המחלות הרוחניות.
 - ◆ ברפואת הגאווה "לא מינה ולא מקצתה" היינו אלופתיה ו"אחד משמונה בשמינית" היינו הומאופתיה.
 - ◆ הגבהות לפני המעשה מטהרת טמאים ודוחפת אותם לעשיה אך אחר העשיה היא מטמאת טהורים.
 - ◆ שמינית שבשמינית גאווה היא השיעור הראשון הבטל בששים (ב־סג חלקי ענוה).
 - ◆ אחרי בטול הגאווה ברוב ענוה (אלופתיה) השמינית בשמינית מרפאת את כללות הגאווה (הומאופתיה).
 - ◆ שמינית שבשמינית גאווה של תלמיד חכם היא תרופה הומאופתית לגאווה הכללית הרווחת בצבור.
 - ◆ גדולי הצדיקים חששו מגאווה בסיום חייהם – "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא [בגאווה]".
 - ◆ חוסר היכולת להפטר מהשמינית שבשמינית מעורר שפלות המבטלת את כל גאות האדם.
 - ◆ חיות ה'נמנע' האנושית היא כלי לגילוי הנסי של נמנע הנמנעות, המבטל את הגאווה גם מהעלם הנפש.
 - ◆ רפואת דומה בדומה היא תיקון כח המדמה.
 - ◆ האדם יכול להתגבר על 'שביעית שבשביעית' (ב־מט ימי הספירה) אבל על 'שמינית שבשמינית' אפשר להתגבר רק בכח אלקי נסי.
 - ◆ ברפואת השמינית שבשמינית תהיה רפואה שלמה – בטול המות – ויתגלה כי "ועמך כלם צדיקים" גמורים.

שיעור

התבוננות לכבוד ג' תמוז

"בקלו תשמעו"

קיצור מהלך השיעור

לכבוד ג' תמוז שהיה השבוע מצורפת התבוננות קצרה – שנאמרה במסגרת קבלת פנים לחתן וכלה – לגבי האופן בו עלינו לשמוע את דיבורי המשיח שבכבוד כשהוא מדבר בודאות ובתוקף על הגאולה הקרבה ובאה.

אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה^ד. רש"י מפרש שם, לפי דברי חז"ל^ה, ש"בקלה" היינו "בקול רוח הקדש שבה". כלומר, "שמע בקלה" דורש האזנה פנימית למה שמסתתר בתוך הקול שהיא משמיעה. אם כן, גם "בקלו תשמעו" ביחס למשיח אומר שיש להאזין למה שמסתתר בתוך הקול הנשמע.

בשני הפסוקים כתובה המלה קל בכתוב חסר. בחסידות מבואר^ו על הפסוק "הקל קול יעקב"^ז ש"הקל" החסר הוא קול תפלה (העולה מלמטה למעלה^ח) ואילו ה"קול" המלא הוא

כאשר רבי יהושע בן לוי שואל את המשיח "אימתי אתי מר" המשיח עונה לו "היום!"^א. כאשר עובר היום והמשיח לא בא טוען רבי יהושע בן לוי באזני אליהו הנביא שהמשיח שיקר לו, ואליהו הנביא מסביר שכוונתו היתה לפסוק "היום אם בקלו תשמעו"^ב. בפשטות מבינים^ג שהכוונה היא ש"אם בקלו" של ה' "תשמעו" יבוא המשיח "היום", אבל ההסבר העמוק יותר הוא ש"בקלו תשמעו" מתייחס לקולו של המשיח, אשר אומר "היום", וכאשר ישמעו בקולו כראוי הוא אכן יבוא "היום". מהי השמיעה בקולו של המשיח?

"אם בקלו תשמעו" מזכיר את הוראת ה' יתברך ליהודי הראשון, אברהם אבינו, "כל

נערך ע"י איתאל גלעדי. ליל שבת בהעלתך תשפ"ו – כפ"ח.

א סנהדרין צח, א.

ב תהלים צה, ז.

ג ראה רש"י על סנהדרין שם.

ד בראשית כא, יב.

ה ראה מגילה יד, א; מדרש שכל טוב עה"פ. ובכ"מ.

ו תו"א פה, ג. ובכ"מ.

ז בראשית כז, כב.

ח ובאמת, זהו גם היחס בין נבואה (הנמשכת מלמעלה למטה) לרוח הקדש (העולה מתוך המציאות, מלמטה למעלה), וזהו הפירוש הפנימי ללשון חז"ל "בקול רוח הקדש שבה", ודוק.

באמת (ולאידך, אם משיח לא בא, יש לאותו אחד טענות ש'שיקר' לו). אכן, יחד עם התפלה צריכים לשמוע גם את הודאות, כדי להצטרף לתנועת הבאת הגאולה בשמחה, בבטחון ובמלוא התוקף (בבטחון המשיחי ה'מופרז', בו תלויה הבאת הגאולה^{טו}).

החידוש הוא שכאשר המשיח אומר "היום" יש לשמוע בקולו גם את הודאות וגם את התפלה יחד. הודאות היא התורה (שהיא הוראה ודאית) – סוד "הודאי שמו"^{טז}, שהרי כל התורה היא שמו של הקב"ה^{יז} – וצריך לשמוע יחד אתה התפלה (עד שזוכים לעשות מהתורה תפלה^{יח} ולעשות מהתפלה תורה^{יט}).

בעצם, זהו המקור של שני הפלגים היום בחב"ד – הפלג המשיחי, ששומע רק את הודאות, והפלג הלא-משיחי, ששומע רק את התפלה, ולכן שניהם טועים... החידוש של המשיח שהוא משלב אותם – הוא חייב גם את הודאות וגם את התפלה, בנשיאת הפכים, ובשביל להביא אותו צריך לשמוע את שתיהן בקול שלו, להזדהות עם שתיהן ולפעול לפיהן.

ורמו לסיום: שלשת ה"קל" החסר העיקריים הללו – "הקל" – "בקלה" – "בקלו" – עולים יחד "שמע", סוד "שמע בקלה", שהוא גם כוונה יפה בקריאת שמע^{כא}.

טו ראה באריכות לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ד (עמ' פ ואילך).

טז פיוט "וכל מאמינים" לימים נוראים.

יז ע"פ זהר ח"א פ"א, א; צב, ב; ח"ג יג, ב. מובא בהקדמת הרמב"ן לפירושו על התורה. וראה גם יונת אלם פכ"ט. ובכ"מ. יח לקומ"ת כה.

יט ראה שיעור ש"פ מטו"מ כ"ח תמוז תשע"ז. ובכ"מ.

כ כך גם ביחס ל"שמע בקלה" – לשמוע את התפלה של שרה בתוך התורה: ההוראה הברורה והתקיפה שלה, "גרש האמה הזאת ואת בנה" (בראשית כא, י).

כא וגם כאן יש לפרש שיש ב"שמע ישראל" (דברים ו, ד) התכללות של תורה ותפלה: "שמע" את התורה, "ישראל" אותיות לי ראש (ספר הלכותיו ישב ועוד), שבתוך התפלה דמיושב (כהגדרת קריאת שמע בקבלה, ראה זהר ח"ג קכ, ב; פע"ח שער הק"ש פ"ד ובכ"ד), התפלה ש"הוי' אלהינו" יהפך ל"הוי' אחד", התפלה לגילוי "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), כפירוש רש"י עה"פ.

קול תורה (הנמשך מלמעלה למטה). לפי זה, "שמע בקלה" מלמד את היהודי הראשון, וכך כל יהודי אחריו, שכאשר אשתו מדברת אליו – בין אם בטון של פקודה, של בקשה, של הצעה או של טענה – עליו לשמוע שבתוך הקול שלה מסתתרת תפלה לה'^ט (ומכיון שה' הוא "שומע קול תפלה", ובודאי יאזין לתפלת אשתו – ש"דמענה מצויה"^{טז}, והיא ההופכת את הבית ל"בית תפלה"^{יז} – הרי שגם עליו לשמוע בקול אשתו ולקיים את דבריה).

באותו אופן, כאשר המשיח אומר "היום" צריך רבי יהושע בן לוי – וכל יהודי אחריו – לשמוע שבתוך האמירה הודאית של המשיח מסתתרת גם תפלה^{יח}, ומתוך כך גם להצטרף לאותה תפלה ולהביא ביחד את המשיח "היום" (ואם חלילה עובר היום ומשיח לא בא, ודאי אין מה לבוא אליו בטענות של שקר וכז' – הוא התפלל, אבל המימוש תלוי בכך שגם ה' יענה מלמעלה לתפלה העולה ממנו וממני גם יחד).

תפלה וודאות

כאשר הרבי מדבר על ביאת המשיח תכף ומיד ממש, בכל התוקף והודאות של "היום" ("נאו"), צריכים לשמוע בתוך הקול שלו גם את התפלה. מי שלא שומע את קול התפלה, אלא רק את הודאות, לא מצטרף בעצמו לתפלה ובכך מעכב חלילה את הגאולה, כפי שטען-זעק הרבי^{יט} שמשיח לא בא כי לא זועקים "עד מתי!!"

ט וראה גם שכינה בנייהם פ"ד (ובפרט שם הערה יב) ויין משמח ח"ג ש"ד בתורה "זיווג במחשבה דבור ומעשה" שבשיחה המתוקנת בין איש לאשתו יש איכות של תפלה. י עבודת הקודש (החיד"א) שומר ישראל טז. ובכ"מ.

יא ב"מ נט, א.

יב ישעיה נז, ז. וראה גם יין משמח ח"א ש"ד בתורה "אבא אבא".

יג לפי הרמב"ם (סהמ"צ מ"ע ה; הלכות תפלה פ"א ה"א) יש מצות עשה מן התורה להתפלל בכל יום, והיינו להתפלל "היום". רמז: תפלה היום עולה 576, כד ברבוע, אמונה (תפלה) דעת (ודאות, דעת תורה, כדלקמן בפנים). במספר קטן תפלה: היום עולה 36, 6 ברבוע (כאשר 576 היינו 16 פעמים 36 ו-4 פעמים 6, ודוק).

יד שיחת כ"ח ניסן תנש"א ס"ו.

שיעור

מאור עינים פרשת חקת

להגיע לתמימות שבתורה

קיצור מהלך השיעור

את **סוד הפרה האדומה** מסביר המאור עינים כ"חקת התורה" במוכן העמוק ביותר – הכח לחשוף בתוך "תורת משה", על כל רבדיה המושגים לנו, את **הסוד הנעלם של "תורת הוי"**. רק כאשר מחברים את היש' של התורה אל האיך שבמקורה זוכים לכך שהמאור שבתורה יחזיר אותנו בתשובה – דבר הכרחי בדורנו, דור התשובה והגאולה.

דרוש-דמז-פשוט¹). אמנם, כאן מבואר שכל הטנת"א, עד לטעמי תורה, הם בגדר נגלה דאורייתא. גם על הטעמים נאמר "טעמו וראו כי טוב הוי"², הם אינם נבדלים מהשכל האנושי, והכל אפשר להשיג אם האדם ראוי לכך – "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה, לפום מה דמשער בליביה"³.

הסדר הרגיל הוא טעמים-נקודות-תגיין-אותיות (כנגד אותיות שם הוי"ב⁴), ולעתים אפילו נכללים התגים באותיות (שהרי התגים הם חלק מציור האות) והסדר הוא רק טעמים-

טנת"א – תורה דאתגליא

וידבר ה' אל משה לאמר זאת חקת התורה וגו' ויקחו אליך פרה וגו'. דנודע שהתורה היא אותיות ונקודות וטעמים ותגיין. אך זה הוא בחינת התורה דאתגליא, כי כל זה אפשר לשכל אנושי להשיג, כל אחד לפי מדריגתו.

יש בתורה טנת"א – טעמים-נקודות-תגים-אותיות⁵. בדרך כלל מבינים שהטעמים, טעמי תורה שיתגלו רק לעתיד לבוא⁶, הם עדיין בגדר נסתה, ואפילו הנקודות (יסוד הדרוש בפרד"ס התורה) הן בגדר "הנסתרת להוי" אלהינו⁷ (בהקבלת טעמים-נקודות-תגיין-אותיות לסוד-

ד ראה שערי גן עדן פתח ט דרך א. וראה סוד ה' ליראין שכ"ד; מבחר שיעורי התבוננות ח"ב עמ' 12 ואילך; ח"ח עמ' 55; ח"א עמ' 61.

ה תהלים לד, ט.

ו ע"פ זוהר ח"א קג, ב.

ז ע"ח ש"ח פ"א; מ"ח מסכת בריאת א"ק פ"ב משניות ג"ו.

נערך ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. כ' אייר פ"ו – הקלטה.

א ע"ח ש"ה.

ב ראה רש"י על ש"ש א, ב; לקו"ת צו"ז, א ואילך. ובכ"מ.

ג דברים כט, ח.

התשובה, המגלה את שרש נשמות ישראל הקודם גם לתורה ("מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"¹, כולל התורה הקדומה), ולכן "מקום שבעלי תשובה עומדין בו אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו"². המאור שבתורה מחזיר את הגילוי להעלם העצמי של האור בעצמות המאור³, בחינת "יחיד" ממש, אין ואפס בו אין תפיסה.

במונחי הקבלה, האין כאן איננו "רישא דאין" של עמק המלך⁴ (המכוון כנגד ז"ת דעתיק במושגי העץ חיים⁵) – כח התענוג בנפש, שיש בו כמובן טוב-טעם – אלא (כפי שהוא בתורת קאמרנא⁶) "רישא דלא ידע ולא אתידע" (ג"ר דעתיק במושגי העץ חיים, ועד ל"חביון עז העצמות"⁷ ממש), בו אין שום תפיסה ושום תענוג (אלא תענוג עתידי בלבד⁸). מדרגה זו של אין עצמי – שרש האמונה של ה' בישראל, אמונה ש"לְבַלְתִּי יָדַח מִמֶּנּוּ נִדָּח"⁹ וכולם עתידים לעשות תשובה – היא מקור התשובה, המאור שבתורה.

על מדרגת אין עצמית זו נאמר "עין לא רְאָתָה אֱלֹהִים זִוְלָתָהּ"¹⁰ אך בסופו של דבר גם היא עתידה להתגלות, "יַעֲשֶׂה לְמִסְכָּה לִּי", בגילוי העצמות ממש. אין נעלם זה, "מחשבתן של ישראל" במקור התשובה, הוא המעין ממנו נובעת התורה ומכוח מתאחדת התורה ("תורת משה", עם כל גילוייה, כדלקמן) עם ה' נותן התורה.

יג בראשית רבה א, ד; תנא דבי אליהו רבה פ"ד ופלא.
יד רמב"ם הלכות תשובה פ"ד ה"ד (ע"פ ברכות לד, ב).
טו המשך תרס"ו עמ' קפב ואילך.
טז עמק המלך ש"ט פ"א ואילך.
יז על היחס בין מושגי עמק המלך ומושגי מהרח"ו ראה באריכות שיעורים בסוד ה' ליראיו ח"ג עמ' מז ואילך.
יח ראה כתם אופיר על אסתר ה, יד.
יט שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מא"א מערכת אלף אות סד.
כ ראה ד"ה "הפך ים ליבשה" תשי"ט בסופו; הנפש פ"ד (עמ' עב). ובכ"מ.
כא שמואל"ב יד, יד.
כב ישעיהו סד, ג.

נקודות-אותיות, בסוד "ושמת בטנא"¹¹. לכן, בולט כאן שינוי הסדר, שמפריד בין האותיות בתחלה לתגים שבסוף – אותיות ונקודות וטעמים ותגין (בצירוף ה-ה-י-ו¹²). נראה שהוא מעלה את התגים ממקומם בז"ו (ז"א) לשרשם בכתר – המשמעות המילולית של תגא, סוד ההלכות שהן "כתרה של תורה", רצון ה' שלמעלה מחכמתו¹³ (המתבטאת בטעמי תורה) – בסוד "ז"א בעתיקא אחיד ותליא" (ועד ל"ז"א ועתיקא כולא חד"¹⁴).

עצם וגילויים בתורה

אך המאור שבה, שעליו אמרו חז"ל (איכ"ר פתיחתא ב) המאור שבה מחוירן למוטב, הוא בחינת אין, שאין לו תפיסה, מפני שהוא למעלה מן הטעם.

הוא המקור שממנו נביעת התורה, שהוא הבורא ב"ה. שעל ידי זה הוא והתורה אחד.

בלשון חב"ד, התורה דאתגליא היא כולה גילויים – כולל גילויי אלקות נעלים ביותר, למעלה מהנגלה דתורה – אך המאור שבתורה הוא העצם. דווקא המאור שבתורה הוא שרש

ח דברים כו, ב. ראה מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן נג.
ט צירוף אדר לפי הסדר השגור (מחברת הקדש שער ר"ח; מ"ח מסכת אדר פ"א מ"א) וצירוף אלול לפי שיטת ר"א אבולעפיא (וראה סתרי תורה, סוד יא; מפתח השמות פרשת שמות).
י מגילה כח, ב.

יא ראה תניא אגה"ק כט.

יב ע"פ זרזר ח"ג קמא, א.

התורה דאתגליא

היא כולה גילויים – כולל גילויי אלקות נעלים ביותר, למעלה מהנגלה דתורה – אך המאור שבתורה הוא העצם

האמונה של

ה' בישראל, ש"לְבַלְתִּי יָדַח מִמֶּנּוּ יָדַח וְכֹלֵם עֲתִידִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה – הַיָּמָּה מִקּוֹר הַתְּשׁוּבָה, הַמֵּאֹר שֶׁבַתּוֹרָה

המאור שבתורה, האין האמתי שאין בו תפיסה כלל שבפנימיות התורה, ומיד "ושוב כמדאה הבזק" אל הגילוי וההטעמה. דוגמה לכך היא רבי שמעון בד יוחאי, שמחד אומר "בחד קטירא אתקטרנא"^{כח}, בהתקשרות לעצם פנימיות התורה, ומאידך הוא הדורש "טעמא דקרא"^{כט} בטוב טעם ודעת. עיקר החידוש הוא הדבקות במאור, הפנימיות האמתית, ש"בודאי מחזירו למוטב" ("ודאי" היינו עצם המאור – לגבי הרכב הרדל"א יש חמשה ספקות^ל, אך "חביון עז העצמות" שבתוכו הוא "ודאי", וד"ל). את אור התשובה גזו ה' בתוך התורה והוא העצה היחידה לקום מהנפילות ("עצת הוי' היא תקום"^{לא}) ולשוב למוטב – "בראתי יצר הרע, בראתי

לו תורה תבלין"^{לב}.

חבור "תורת הוי'" ל"תורת משה"

וזהו נקרא בחי' פרה. על דרך שאמרו רז"ל (פסחים קיב.) יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק, שהמשפיע מכונה בשם פרה. ואף זה האור הגנוז השופע בהתורה יכונה בשם פרה. והתורה נקראת על שם משה, כמו שכתוב (מלאכי ג, כב) זכרו תורת משה עבדי. וצריך ליקח בעת עסקו בתורה גם בחינת 'אין' האמור, להדביקו לבחינת תורה דאתגליא שנקרא תורת משה, בכדי שיהא שלימות התורה כפי כוונת הבורא ית', ויאיר

בלימוד התורה

צריך בעת ובעונה אחת לא להבין ולהבין – להבין כל מה שהשכל משיג וגם לדעת שעל כל זה נאמר "אָפֶס קָצָהוּ תְרָאָה וְכָלוּ לֹא תְרָאָה"

את אור התשובה

גנז ה' בתוך התורה והוא העצה היחידה לקום מהנפילות ולשוב למוטב

וצריך כל אחד העוסק בתורה, לדבק את חיותו בהמאור שבה דייקא, הנקרא 'אין', שהוא למעלה מן הטעם. כי לכך נקרא הטעמים של הננינות טעמים, מפני שהן עדיין בבחינה שאפשר להשיג ולתת טעם, אף שהם דבר גבוה. אבל הפנימיות נקרא 'אין', שאין לו טעם ותפיסה. וצריך הלימוד לדבק באור הנשפע מבחינות 'אין'. ואז בודאי מחזירו למוטב, מאחר שנדבק פנימיותו באור פנימיות התורה נעשה כסא להשראתו ית' השורה בהתורה ושופע בתוכה. ואף שצריך בעת לימודה להבין מה שלומד ולהטעים בכדי שיבין הטעם, מכל מקום צריך גם כן להאמור בכדי שיהא שלימות הגמור. כי זה הוא אור הגנוז לצדיקים כמו שאמרו רז"ל (חגיגה יב.) עמד וגנזו וכו', כאמור אצלנו במקום אחר. על כן

צריך כל אחד שרוצה שתפעול בו התורה להחזירו למוטב, לחפש האור השופע שהתורה נגזרה ממנו. בלימוד התורה צריך בעת ובעונה אחת לא להבין ולהבין – להבין כל מה שהשכל משיג, כולל הטעם שהוא התענוג והניגון הפנימי של הדברים (בו יש מעט מזעיר השגה, "טוב מעט לצדיק"^{כז}), וגם לדעת שעל כל זה נאמר "אָפֶס קָצָהוּ תְרָאָה וְכָלוּ לֹא תְרָאָה"^{כח} ומקור הדברים הוא באין הבלתי־נפס ("דע מאין באת"^{כט}). זו תנועה של "והחיות רצוא ושוב"^ל מתוך דבקות החיות^ל במאור שבתורה – "והחיות רצוא" אל

כג תהלים לז, טז. מעט טעם עולה ז"פ טוב, התפשטות הטוב בז"ת שיש בהן השגה, עד ז"ת דעתיק שיש בהן טעם תענוג מושג, כנ"ל בפנים.

כד במדבר כג, יג.

כה אבות פ"ג מ"א.

כו יחזקאל א, יד.

כז ראה אור תורה תרומה ס"ע א'שנז ואילך; במדבר (דרשים לשבועות) ס"ע קלט ואילך; סה"מ תרכ"ט עמ' רג

ועוד.

כח זהר ח"ג רפח, א.

כט ב"מ קטו, א; סנהדרין כא, א.

ל קל"ח פתחי חכמה פתח פח.

לא משלי יט, כא.

לב קידושין ל, ב.

התורה הנגלית,

תורת־הגילויים,
נקראת "תורת
משה" ואילו
השראת האין
שבתורה נקראת
"תורת הוי"

מהתורה

דאתגליא זוכה
להגיע מלמטה
למעלה - לא
בדרך של
דדוקציה, אלא
בדרך של
אינדוקציה, עד
ל"תכלית הידיעה
שלא נדע" -
ל"ושב"

ויופיע אור הוך ומצוהצח
בהאותיות שנקרא תורת
משה.

הפרה - הרומזת
למאור־המשפיע עצמו
(ה' יתברך, עצם האלקות
שלמעלה מהתורה) וגם
לאור הגנוז הנשפע ממנו
בתוך התורה ("המאור
שבתורה") - היא "חקת
התורה", החוקה שלמעלה
מטעם ודעת של התורה
המתגלה ומושגת בכל
הטנת"א. התורה הנגלית,
תורת־הגילויים, נקראת
"תורת משה"^{לג}, שהרי
"משה זכה לבניה"^{לד} -
ועל כן בלימוד התורה
חייבים להבין את הלימוד,
בבניה ובדעת שמקבלים
ממשה רבינו "כל חדא
וחדא לפום שיעורא
דיליה" - ואילו השראת

האין שבתורה נקראת "תורת הוי".

וזהו דבר אל בני ישראל ויקחו אליך, פי' אל
בחינת התורה שנקרא על שמך, תורה דאתגליא
תורת משה, יקחו פרה אדומה, הבחינה שנקרא בשם
פרה שהוא מקור השופע ומאיר בהתורה, ואדומה על
שם זהרורית הגדולה ואור הוך שאי אפשר להשיגו.
לפעמים מפרשים "ויקחו אליך" (כמו
אצלנו וכמו בפסוק "ויקחו אליך שמן זית
זך"^{לה}) מלמטה למעלה^{לו} (כשעם ישראל מעלים

מהמציאות התחתונה אל משה), אבל כאן
הפירוש הוא מלמעלה למטה - מהעצמות
של הפרה האדומה, "חקת התורה", אל תוך
"תורת משה", התורה דאתגליא. גם "פרה" וגם
"אדמה" שייכים לבניה^{לז}, אבל כאן הכוונה לשער
הג' של הבניה - הבלתי מושג - בו מופיע
עתיקא ("גילוי עתיקא באמא"^{לח}) ועד ל"חביון
עז העצמות". גם התשובה, על ידי המאור של
התורה, שייכת כמובן לבניה - "ולבבו יבין
ושב"^{לט} (ויש לדרוש שעל ידי "ולבבו יבין" במה
שניתן להבין מהתורה דאתגליא זוכה להגיע
מלמטה למעלה - לא בדרך של דדוקציה, אלא
בדרך של אינדוקציה^מ, עד ל"תכלית הידיעה
שלא נדע"^{מא} - ל"ושב", כאשר התורה הנגלית
היא זרז לגילוי האין האמתית).

ואז תמימה, יהיה שלימות נמור ככוונת הבורא
ית'.

היחוד של ה"פרה אדמה" עם "תורת משה"
הופך אותה ל"תורת הוי" תמימה^{מב}, שלמות
כרצון ה'.

הזמן להגיע לתמימות

על התורה התמימה מתאימים גם דברי
הבעל שם טוב:

וגם אפשר שנקרא בחינה זו על שם שעדיין היא
תמימה. כמאמר הבעש"ט כי אור הגנוז עדיין הוא
תמים, שלא הגיע לו שום אדם כי אם מעט מזער,
כמ"ש (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה. תורת ה', פי'
בחינת התורה שנקראת על שם ה' ולא על שם משה,
תמימה, שלא דרכו בה רבים ולא באו לזו המדרגה.
את ביאור הבעל שם טוב ל"תורת הוי"
תמימה" אמר הרבי הרש"ב עם יסוד ישיבת

לז זרה ח"א כת, א; ח"ג רל, ב. ובכ"מ.

לח ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד;
תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמצוין
לזהר ח"ג קעח, ב).

לט ישעיהו, ו.

מ ראה תשובת השנה מאמר "עץ החיים ועץ הדעת".

מא ע"פ בחינת עולם ג, לג.

מב תהלים יט, ח.

לג משה עצמו הוא השם הנגלה של משה, השם שניתן לו
על פי טעם ודעת ("כי מן המים משיתוהו"), בעוד בלידתו
היה לו שם 'עצמי', ללא טעם - הוא נקרא "טוב" בהיותו טוב
בעצם, "תרא אתו כי טוב הוא" (שמות ב, ב; סוטה ב, א),
בלי שום סבה או דרוש, ודוק.

לד ראה ר"ה כא, ב; זהר ח"ב קטו, א (ובניצוצי זהר שם).

לה שמות זך, כ; ויקרא כד, ב.

לו תו"א פא, א ואילך; הוספות קי, א. ובכ"מ.

כל זמן שלא יתעורר האדם השלם לדבק את עצמו לבחינת 'אין הנ"ל. ומפני מה, מפני אשר לא עלה עליה עול, שלא קיבל עליו עול מלכות שמים כראוי ולא הגיע לשלימות, אך בודאי שאי אפשר לבוא לידי שלימות הגמור כי אם בענין זה.

חסרון ה"אין" בתורה הוא מום – "אין בה מום" – הגורם לכך שהתורה לא תחזיר את האדם בתשובה אמתית. רק לימוד עם הבנה מלאה תוך כדי ההרגשה ש'איני יודע כלום' מביא את האדם לתשובה. אכן, מי שלומד תורה בלי קבלת-עול מלאה – הקדמת "נעשה" ל"נשמע"^{מד} – לא יכול להגיע לשלמות הזו.

וזהו שתרגום אונקלוס דא גזירת אורייתא די פקיד ה', שצריך לבוא לבחינה שהתורה נגזרה ונחקקה משם, ואז נקרא עובר ה' הגמור. כל גילויי "תורת משה" הם אחרי הצמצום, אך צריך להגיע ל"חקת התורה", המקור ממנו נחקקה התורה – אותיות החקיקה שלפני הצמצום (בבחינת "קדמון", בבחינת "אחד" והעיקר בבחינת "יחיד") – ואז לימוד התורה מביא לתשובה ועבודת ה' שלמה.

תומכי-תמימים^{נג}, כדי להחדיר אותו בלבבות התלמידים, שילמדו עם ההכרה שעם כל הלימוד שלנו התורה נותרת תמימה, והלומד איננו אלא ככלב המלקק מן הים ולא מחסר ממנו כלום. כאן נוסף בדברים עוד גוון דק ('קוועטש'),

שה"תמימה" נאמר בעיקר על האור הגנוז שבתורה – "תורת הוי" שמעלה מ"תורת משה" – בו כמעט אף אחד לא נגע (בעוד שמים התורה הגלויה, ים התלמוד, שותים רבים).

אך בדורות הללו צריך כל אדם השלם להתאמץ ולהגיע לזה כאמור.

דווקא בדור שלנו, עקבתא דעקבתא דמשיחא, מתחיל

להתגלות המאור שבתורה גם לרבים, כדי להחזיר את כולם בתשובה ולקיים "כבר הבטיחה תורה [מכח המאור שבה] שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין". לכן, בדורות הללו כל אדם צריך להתאמץ ולהגיע למאור שבתורה. אחרי הפירוש החיובי של כל הלשונות, סיום הפסוק מתפרש כיותר 'מוסר':

וזהו אשר אין בה מום, מום הוא לשון חסרון, פי' בחינת 'אין' הוא חסר בה בבחי' תורת משה

רק לימוד עם הבנה מלאה תוך כדי ההרגשה ש'איני יודע כלום' מביא את האדם לתשובה

מד שמות כד, ז. וראה ברכות פ"ב מ"ב; מכילתא שמות כ, ג. ובכ"מ.

נג ראה מילואים לתורת שלום עמ' 258 (משיחת ליל שמח"ת תרנ"ט), וש"נ.

לגעת בנפש עם הזמן

הצטרפו למפגש השבועי

עם נגיעות של חינוך, זוגיות, העמקה לפי תורת הבעל שם טוב

20:30 ימי שלישי זום

הצטרפות ללא עלות לזמן מוגבל!

בראשות הרב ניצבונת

תורת הנפש

לפרטים 02-5662323

ביאורי תפלה

בטול היש לקראת התפלה

מה אנו

"המסדרים סדרו לנו שמונה מה, מה אנו מה חיינו מה כו', כי סימני הגאווה והענוה נראים בשמונה מקומות, וכולם הם בראש. א' המחשבה המתפשטת בלב וגורם לגבה לב, אבל לב נשבר ונדכא אלהים לא תבוה. ב' מצח נחושה מצד הגאווה, אבל צריך להיות מצח הרצון. ג' גבה עינים רמות, אבל צריך להיות עין טובה שימת עין. ד' אזנים רחבות שמע שוא, אבל צריך להיות שומעים חרפתם ואינם משיבים ולשמוע צעקת דל. ה' חרון אף הוא הכעס מצד הגאווה, אבל ראוי להיות כמו שנאמר ותהילתי אחטם לך לבלתי הכריתך, וריח ניחוח נחת רוח. ו' לשון מדברת גדולות, אבל נצור לשונך, רק לשון חכמים מרפא. ז' החיך טועם, וכתוב פן תאכל ושבעת וגו', אבל צריך להיות מדות הסתפקות מצד הענוה. ח' פני זעם, אבל צריך להיות פנים שוחקות סבר פנים. וכל אלו הם בראש".

פרצוף שבע מה

"מה" הוא בטול כאמור, אך יש שתי מדרגות עיקריות של מה-בטול, בסוד "מה שמו" (חכמה) ומה שם בננו [תפארת]: "יש בטול במציאות, מצד החכמה (כח מה), שאין מציאות של יש כלל. ויש בטול היש לאין, גילוי האין האלקי המהווה את היש בכל רגע תמיד (וגם בעולמות

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יֵרָא שְׁמַיִם בְּסִתְרָ וּמוֹדָה
עַל הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וַיִּשְׁכַּם
וַיֹּאמֶר. רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים. לֹא עַל צְדָקוֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תִּחְנַנּוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל
רַחֲמֶיךָ הַרְבִּיּוּ. מַה אָנוּ מַה חַיֵּינוּ מַה חֲסָדֶינוּ
מַה צְדָקָנוּ מַה פְּחָנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ. מַה נֹּאמֶר
לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ...

זו תפלה קדומה המוזכרת במדרש תנא דבי אליהו¹, והפיסקה "מה אנו מה חיינו" מובאת בגמרא² כנוסח תפלת נעילה.

מַה אָנוּ מַה חַיֵּינוּ מַה חֲסָדֶינוּ מַה צְדָקָנוּ מַה פְּחָנוּ
מַה גְּבוּרָתֵנוּ. מַה נֹּאמֶר לְפָנֶיךָ... מלת "מה" היא ביטוי ענוה ושפלות, כמו "ונחננו מה"³ (מקור הלשון "מה אנו"). יש כאן שבע פעמים "מה", וכתב הרוקח שהן כנגד שבעה הבלים בדברי קהלת, "הַבֵּל הַבֵּלִים אָמַר קִהְלֵת הַבֵּל הַבֵּלִים הַכֵּל הַבֵּל"⁴ (כמפורש בהמשך התפלה "פי רוב מעשיהם תהו וימי חיהם הַבֵּל לְפָנֶיךָ. ומוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הַכֵּל הַבֵּל").

[ויש נוסחים שכתוב בהם שמונה פעמים "מה" (בתוספת "מה ישענו"), וכתב השל"ה:

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב.
א פרק כא (במהדורת איש שלום פי"ט).
ב יומא פז, א.
ג שמות טז, ד.ח.
ד קהלת א, ב.
ה של"ה, תורה שבכתב, פרשת עקב.

1 משלי ל, ד.

ופנימיות החסד היא האהבה, מקור כח הבטחון. **מה צִדְקָנוּ** — מלכות. כמאמר פתח אליהו **"צדק מלכותא קדישא"** (ועליה נאמר **"צדק צדק תרדף"**)^ז.

מה בְּחָנוּ — יסוד. היסוד הוא **"כח גברא"** (כהמשך **"מה כחנו מה גבורתנו"**), סוד **"והוא כחתן יצא מחפתו"**^ח (**כחתן** אותיות **כח תן**, וד"ל). וכן ידוע^ט שיסוד אבא (**"ברק המבריק על השכל"**)^י ארוך ומסתיים-מתלבש ביסוד ז"א — יסוד אבא היינו **כח-מה (חכמה)**.

מה גְּבוּרָתְנוּ — גבורה, כפשוטו. עד כאן הסדר הוא תפארת-נצח-חסד-מלכות-יסוד-גבורה. קודם שלש הספירות הנוטות לימין (תפארת-נצח-חסד), ואח"כ שלש הספירות הנוטות לשמאל (מלכות-יסוד-גבורה).

מה נֶאֱמַר לְפָנֶיךָ — הוד. לשון וידוי והכנעה עצומה. ההוד הוא ענף הגבורה, **"מה גבורתנו"**, תכלית הנטיה לשמאל, הנכלל בימין, חסד ה', וד"ל.

רמזי הלשונות

מה אנו מה חיינו מה חסדנו מה צדקנו מה כחנו מה גבורתנו = 1540, משולש הכל (ב פעמים 7,770 פעמים טהור). **מה נאמר** = 7,336 פעמים 48, **דוד פעמים דויד**.

שבע הלשונות יחד **מה אנו מה חיינו מה חסדנו מה צדקנו מה כחנו מה גבורתנו מה נאמר** = 1876 = 14 פעמים 134 (מספר שמות אדני קדש בתנ"ך), ממוצע כל תבה = **כח (חיי) פעמים בינה** (רמז לשרש הז"ת באמא, סוד פרצוף לאה המולידה ששה בנים ובת אחת).

התחתונים מתגלה ש"אצילות היא גם כאן"^י, כאשר ההרגשה-חוויה של היש כולה אין, כולה אצילות, וד"ל).

אמנם כאן, בתפלת **"מה חיינו"**, מתאים לכוון שבע פעמים **"מה"** (לפי נוסחתנו) כנגד שבע המדות ז"ת. ז"ת נחלקות לפרצוף זעיר אנפין, שבו מאיר שם **מה** (מילוי הוי' כזה, **יוד הא ואו הא**), והמלכות (פרצוף נוקבא)^{יא} שעליה נאמר **"מה פשפת מה ידעת"**^{יב}. וההקבלה בפרט:

מה אָנוּ — תפארת (כמוסבר בפרצוף כינויי הגוף ש"אנו" כנגד התפארת). **"תפארת גופא"**^{יג} ובה עיקר שם מ"ה. **מה אנו** אותיות **אמונה** — ומבואר בדברי אדמו"ר הזקן שיש לצדיק שלש מדות עיקריות, אהבה יראה ואמונה המכוונות כנגד חסד גבורה תפארת^{יד}.

מה חיינו — נצח. בנצח יש **"תמורת חיים [חיינו] מות"**^{יז}. הסדר **"מה אנו מה חיינו"**, מתפארת לנצח, הוא בסוד **"איהו בנצח"**^{יח}.

מה חִסְדְּנוּ — חסד, כפשוטו. יש כאן עליה מנצח לחסד בקו ימין של הספירות העליונות וכחות נפש האדם. פנימיות הנצח היא הבטחון

ז מאמר הרב המגיד ממעזריטש. ראה סוד ה' ליריאי ש"ב פ"ה.

ח ראה פע"ח שער עולם העשיה פ"ב "אמנם סוד מה אנו מה חיינו. פי' כי מלת מה מלכות", עיי"ש.

ט לפי הקדמת הזהר א, ב. זהר ח"ב קלח, א "ברזא מ"ה וברזא מ"י", ומבואר בסוד עם דא"ח קצב, א "כי המתברך הוא בחינת מלכות דאצילות שנקרא מה כמ"ש מה פשפת מה ידעת, כי אין השגת המהות כלל בבחינת מלכות דאצילות אלא רק השגת מציאותו בלבד".

י אני-אנכי בכתר. הוא-היא בחכמה ובינה. אתה-את בחסד וגבורה. (עד כאן ה' ראשונות לשון יחיד, ומכאן ה' תחתונות לשון רבים המלבישות ה' ראשונות). אנו-אנחנו בתפארת (גופא, עיקר סוד הגוף). הסי' בנצח והוד. **אתם** (אותיות **אמת**) ביסוד. אתן במלכות.

יא פתח אליהו.

יב תניא אגה"ק כז וביאורי ר' לוי יצחק שם.

יג ספר יצירה פ"ד מ"ג.

יד ע"פ תקו"ז תקון יג (כח, ביכט, א). וראה ע"ח שער הכללים פ"א.

טו דברים טז, כ.
טז תהלים יט, ו.
יז ע"ח שער הכללים פ"ו.
יח תניא אגה"ק טו.

הסיפור החסידי

ה'לב שמחה' מגור | גם הוא לא יודע!?

רבי שמחה בונים אלטר היה האדמו"ר השישי בשושלת גור ומהאדמו"רים הבולטים בדורו. נולד בכ"ד בניסן תרנ"ח בעיירה גורה-קלוואריה, לרבי אברהם מרדכי אלטר בעל ה"אמרי אמת", ונקרא על שם רבי שמחה בונים מפשיסחא. בצעירותו נמנה עם תלמידיה הבולטים של ישיבת "דרכי נועם", ולמד גם בחברותא מיוחדת עם אביו. עוד לפני השואה עלה לארץ ישראל, בהמשך חזר לפולין ולאחר שפרצה המלחמה נמלט מפולין עם אביו ומשפחתו. לאחר הסתלקות אחיו ה"בית ישראל", בתשל"ז, הוכתר לאדמו"ר בהיותו בן שבעים ותשע. הצדיק נודע בגאונותו ובשליטתו בכל מכמני התורה, ודברי תורתו כונסו בספר "לב שמחה". לצד הנהגתו הרוחנית פעל רבות לטובת חסידי, והנהגתו שילבה דאגה אבהית לצורכי היחיד עם עמידה תקיפה על דרכה של החסידות. נסתלק בז' בתמוז תשנ"ב, ומנוחתו כבוד בהר הזיתים. אחריו קיבל את הנשיאות אחיו, בעל ה"פני מנחם".

לקחת את הילד. הרופאים הודיעו לו שאם נוציא אותו ישנו סיכוי טוב שהוא ימות חלילה בדרך. אמו שמעה והחלה לבכות. אך לא שמענו להם, שכנענו את האמא שלא תחשוש והעברנו את הילד להרסה. שם ניגשתי לפרופ' שליט, הנחתי לו את המעטפה על השולחן, וביקשתי שיבדוק שוב. ואכן, הוא לקח ביופסיה, ואז חזר אלינו עם התשובה המדכדכת: 'מצבנו של הילד קשה'. שמעתי את המילים, ורצתי מיד לביתו של הרבי, לרחוב אלפנדרי. דפקתי בדלת, הרבי פתח וכששמע מה אמר הרופא השני, נפלנו פניו. 'אזוי? שאל, 'ער ווייסט אויך נישט...?! (הוא גם לא יודע?). נו, אפשר א דוקטור מהויץ לארץ...'. היה נראה בכירור שהרופא משמש רק כאמצעי. היה על הרופא 'לפסוק' שהילד בריא, אך הוא הקדיח תבשילו ואם כן יש לצאת לחו"ל. החלנו להיערך למבצע, שאז לא היה מוכר בכלל. חזרתי לרבי מספינקא, שהתקשר לאחיו בחו"ל והם החלו להניע את המבצע. היה דרוש לכך הון עצום והם החלו לגייס. בינתיים, חזרתי להרסה שם היה הילד מאושפז. פגשתי את הרופא והוא אומר לי: 'בדקנו

הרה"ח ר' אברהם מרדכי סבינר, סיפר כי זכה לראות בעליל ישועה פלאית שהומשכה, כדרכו של הרבי, בדרכים טבעיות לחלוטין. "עברתי או כמלמד בחיידר ספינקא בבני ברק, והיה לי תלמיד, ילד ספרדי, שלא הגיע כמה ימים לחיידר. התקשרתי לביתו ולתדהמתי האמא החלה לבכות, וסיפרה שגילו לו גידול ממאיר בראשו והוא זקוק לגיתוח. יצאתי מיד לבית החולים שיבא, שם ראיתי את הילד מתרוצץ במחלקה כשראשו מעוקם ועטוף בתחבושות. נסעתי משם ישירות לרבי, והוא ענה קצרות: 'פרענע נאך א דוקטור' (לשאול רופא). חזרתי לבני ברק נכנסתי לרבי מספינקא שליט"א, שכן הילד למד במוסד שלו, ואמרתי לו את דברי הרבי מגור. הרבי מספינקא אמר לי: 'סע לפרופ' שליט בהרסה, כמה ישעלה הביקור אשלם. הרבי מספינקא צייד אותי בסכום יפה כדי לשלם לרופא, והורה לי להביא אליו את הילד ללא שיהוי. למחרת, יום שישי, יצאתי לשיבא וביקשתי

את תלנות בני ישראל".

לאור זאת, ניתן להבין טוב יותר את הנהגתו של ה'לב שמחה'. אפשר היה לחשוב, כי תשובתו "לשאול עוד רופא" נובעת מענווה בלבד, כביכול הרבי אינו רוצה לגלות את כוחו, אולם סוף הסיפור מלמד שלא כך הוא. הרי גלוי לעין כל, שהרבי לא חלק על הרופאים מכוח ידיעות רפואיות רחבות יותר – ובכל זאת, כאשר שמע שגם הפרופסור הגדול אינו מוצא מוצא, תמה: "גם הוא לא יודע?...".

מובן, כי לא השכלה רפואית עמדה כאן מול השכלה רפואית אחרת, אלא חיבור עמוק אל מעל לטבע, המבקש להתגלות דווקא באמצעות הכלים הטבעיים. משום כך, כאשר אכן חזרו בהם הרופאים וקבעו שהגידול אינו ממאיה, קיבל זאת הרבי בפשטות גמורה, כאדם הרואה דבר שהיה צפוי מלכתחילה. הנס נשאר נס, אך הופיע בלבוש טבעי.

הרבי מבאר, כי גם בעבודת ה' קיימים שני רבדים אלו. ישנה העבודה הרגילה של "בכל לבבך ובכל נפשך", וישנה מדרגת "בכל מאדך" – היציאה מגבולות הטבע והרגילות. אולם כדי שיצמחו "פירות", אין די בהתעוררות נשגבת בלבד, על האור הגדול להתלבש בכוחות הפנימיים, בחכמה, בבינה, בדעת ובמידות. רק מן החיבור בין ה"מאדך" העליון לבין הטבע היהודי הפנימי, נולדים פירות חיים וקיימים.

לכך רומז הסימן המיוחד של מטה אהרן. כל השלבים התקיימו, ואף אחד מהם לא דולג. אלא שהכל התרחש במהירות מופלאה. כך גם בישועות הצדיקים: אין הכרח לשבור את חוקי הבריאה. אדרבה, השלמות היא כאשר סדרי העולם עצמם ממהרים לבצע את רצון ה'.

(שיעור כ"ו סיון תשס"ז)

שוב, וישנה בשורה מעט טובה – אמנם המצב קשה, אך הגידול לא ממאיר. חזרתי מיד לרבי, והפעם היה נראה שלכך ציפה, כאילו זה מובן מאליו. הרבי בירך, חזרנו לרופא שהורה לילד לחזור לבית הספר, אם כי המליץ על ארבע הקרנות".

"לא מזמן", סיים הרב סבינר את סיפורו, "פגשתי יהודים שנשאו את שם המשפחה של אותו הילד. בררתי אצלם האם הם קרובים שלו, והם ענו שאכן כן. הם סיפרו שב"ה הילד חי ובריא ומאז כבר גדל, התחתן וב"ה מגדל משפחה גדולה לתפארת. וכל זאת מבלי שהוא עצמו יודע כלל מהסיפור ומכך שהוא חב את חייו לרבי זי"ע".

(גליון "שמחתי מתוך יראתי")

רבי שמחה בונים, כמו צדיקים רבים, העדיף להלביש את המופתים שחולל בלבוש טבעי. חוות דעת רפואית נוספת, רופא בחוץ לארץ, בדיקות חוזרות – כל אלו נראים לכאורה כצעדים טבעיים ומתבקשים. אולם, האם מדובר רק בהסתרה ובצניעות?

בדבר מלכות לפרשת קרח מבאר הרבי, כי נס המטה של אהרן – "ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים" – הוא האב־טיפוס של חיבור הנס והטבע. הקב"ה היה יכול להצמיח מיד שקדים על המטה היבש, אך בחר להעביר את הפרי את כל שלבי צמיחתו: פרח, ציץ ושקדים. אמנם הכל התרחש בן לילה אחד, אך סדר הגדילה הטבעי נשמר בשלמותו. בכך ניכר, שאין רצון לבטל את הטבע, אלא להאיר בתוכו את האור האלוקי.

בשפת החסידות, נס ללא טבע הוא הופעה של תוהו, "בן לילה היה ובן לילה אבד". רק מן הזווה בין הנס לטבע נולדים פירות יציבים – ככהונת העולם של אהרן ובניו. אולי זהו ההבדל בין נס בליעת קרח, שמיד לאחריו באו ערעורים נוספים, לנס המטה עליו נאמר "והשכתי מעלי

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

חיזוק להורים לתינוק פג

ב"ה נולד לנו בן, אבל הוא נולד בנינוח חירום בתחילת החודש השביעי. כעת הוא בפגיה וב"ה הוא גדל ומתאושש אט אט, אך הוא עדיין סובל מדימום בראש בעקבות הניתוח. המפגש עם כל העניין עורר אותנו לתהות מה ה' רוצה מהתינוק הזה, מה העניין של פג בכלל ובפרט אחד שנולד בחודש השביעי?

כשערכנו חשבון נפש בעקבות המצב, עלה בדעתנו שאולי זה קרה בעקבות ההתנהגות שלנו בחיי היום-יום, מה שקצת יצר אצלנו נקיפות מצפון. כיצד עלינו לתקן עניין זה?

בנוסף, בית הרפואה כאן מלא בערבים, הן אנשי צוות – שהיחס שלהם רחוק מלהיות נחמד – והן מטופלים בפגיה, ואנחנו קצת נבוכים בנוגע ליחס אליהם. מצד אחד "רחמיו על כל מעשיו" ובמצב שלנו אנחנו יכולים להזדהות עם הכאב האנושי שלהם, אך מאידך הם אייבים שאולי נטלו ואולי יטלו חלק בפעולות נגד עם ישראל, הם ובני משפחתם. מה השליחות שלנו כאן במצב הזה?

מענה:

מזל טוב להולדת הבן! תזכו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ולגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט! כלל גדול בתורה: "תמים תהיה עם הוי' אלהיך", לא לחקור, לא אחר העתידות וגם לא אחר הסיבות של מה שהתרחש מן השמים (חוץ ממה שצ"ל "כל ימיו בתשובה", כל יום להיות יותר טוב מאתמול, וכך, בתמימות, לתקן את חלקו בהתרחשויות מן השמים [והעיקר לא להתעסק בחשבונות פרטיים, זה קרה בגלל זה, אלא תמיד לקיים "חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם", להתחדש ולהשתפר בכל מה שדרוש שיפור לאחר חשבון נפש כן]).

"והוי שפל רוח בפני כל האדם", אפילו נכרי, ככוונה לקדש שם שמים על ידי יחס חיובי (כל עוד אינו בגדר "הבא להרגך השכם להרגו"). פג הוא נשמה גדולה מעולם התהו (משה רבינו שנולד בחדש השביעי היה נשמה דתהו), אורות מרובים, אך, בינתיים, כלים מועטים (והרמז: פג במספר קדמי – כל אות שוה סכום כל האותיות עד אליה: פ = תה, ג = ו היינו אותיות תהו). ה'נוסחה המשיחית' שטבע הרבי היא "אורות דתהו בכלים דתיקון", והיום, בזכות התפתחות הרפואה, אפשר בקל יותר להמציא לפג כלים דתיקון, ועל כן צריך רק להודות לרופאים שהם שלוחי דרחמנא להבריא את הולד (ואז בהמשך חייו לאורך ימים ושנים טובות יוכל לממש את כחו הגדול להמשיך את האורות המרובים דתהו בכלים רחבים של תיקון, וכך לזרז את ביאת משיח). כל התקופה הזאת להיות רק בשמחה והודאה לה' כי טוב, הכל בתמימות כנ"ל. יש נוהגים במצב כזה לתת שם לצורך תפלה, יש להתייעץ עם הרב הפוסק שלכם. שתבשרו בשורות טובות!

ברכה לבוגרות כתי"ב יעלת חן

הגם שגאוה היא מדה מגונה עד מאד, אך לתלמיד/ה חכמ/ה מותרת שמינית שבשמינית, היינו 'גאות יחידה' שזכינו להיות בניו/בנותיו של המקום, מקבלי תורה (טבעת הנישואין) מאת אבינו-מלכנו-רדודנו.

למסיימות י"ב ביעלת חן מותרת השמינית שבשמינית הנ"ל – גאות יחידה מתוך ענוה ושפלות (אישית) – שבעזרת השי"ת יתן לכן כח ועז, אורה ושמחה, להמשיך הלאה, ביתר שאת ויתר עז, להאיר את העולם באור תורה וחסידות.

בְּאַיִן עֵץ בְּאַיִן

שְׁלוֹם יְלָדִים!
לְכָבוֹד ג' תּמוז שְׁעֵבֶר עָלֵינוּ הַשְּׁבוּעָה,
יּוֹם שֶׁל הַתְּקַשְׁרוֹת לְרַבֵּי מְלִיּוּבָאוּ וְיִטָּשׁ,
רְצִיטֵי שְׁנֵקֵדִישׁ כְּמָה מְלִים לְרַבֵּי. אֶחָד
הַיְסוּדוֹת שֶׁהַתְּחִדְשׁוּ מֵאֵז הוֹפְעֵת הַבַּעַל
שֶׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ הוּא הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיק.
כְּמוֹכּוֹ, רַבָּנִים וְצַדִּיקִים הָיוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל
מֵאֵז וְיַמְעוֹלָם, גַּם לְפָנֵי הַתְּגַלּוּתָהּ שֶׁל
תְּנוּעַת הַחֲסִידוּת, אֲבָל הַבַּעַל שֶׁם טוֹב
תִּדְד אֶת נוֹשֵׂא הַהַתְּקַשְׁרוֹת ל"צַדִּיק
יְסוּד עוֹלָם" שֶׁבְּכָל דּוֹר.

מִיֵּהוּ רַבֵּי? מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינּוּ לְכָל רַב
אַחֵר? כִּיצַד נוֹכַח לְזוּהוֹת מִיֵּהוּ רַבֵּי, מִנְּהִיג
הַדּוֹר?
בְּחִסְדוֹת מוֹבָאוֹת אֲרַבַּע תְּכוּנוֹת
מְרַבְּזוֹת הַמְּאַפְיְנוֹת רַבֵּי. לְתְּכוּנָה
הָרֵאשׁוֹנָה נִקְרָא 'דַּעַת תּוֹרָה'. אֵין
הַכּוֹנֵה לְאַחַד שְׂיִדַּע אֶת כָּל מָה שֶׁכְּתוּב
בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁזּוֹ תְּכוּנָה שְׂשִׁיכֶת
לְהַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁלְּמַדוּ הַרְבֵּה תּוֹרָה. כְּדֵי
לַע"נ חִיָּה שְׂרָה בַת ר' מִשָּׁה ע"ה נִכְתַּב ע"י הַרַב שִׁילָה אֹפֶן.

צֵאת תּוֹרָה

לְכַוֵּן לְדַעַת תּוֹרָה נִדְרָשֶׁת עֲזָרָה מִיַּחַדָּת,
סִיעֵתָא דְשְׂמַיָא. הַתּוֹסֶפֶת שֶׁל הַמְּלָה
'רַבֵּי' עַל הַמְּלָה 'רַב' הִיא הָאוֹת י, שְׂדוּמָה
בְּצוּרְתָהּ לְטַפַּת מַיִם. מַיִם מְטַפְטְפִים
מִזְכִּירִים לִי מִי מַעֲנֵן, הַבּוֹקְעִים וְנוֹבְעִים
לְלֹא הֶרֶף מִהַתְּהוּם, מִמַּעֲבָה הָאֲדָמָה.
בְּשׁוֹנָה מִמְזַרְקָה מְלֹאכּוֹתִית, בָּהּ אוֹתָם
מַיִם נָעִים בְּמַסְלּוֹל מַעֲגָלִי וְנוֹרְקִים שׁוֹב
וְשׁוֹב, בְּנִבְיַעַת מַיִם מְרַגְּשֵׁת הַתְּחִדְשׁוֹת
תְּמִידִית. הֵרִי בְּכָל רָגַע יוֹצְאִים מַיִם
חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא נִרְאוּ מֵעוֹלָם!
כֶּן הִיא תְּכוּנַתוֹ שֶׁל רַבֵּי. דַּעַת הַתּוֹרָה
שֶׁנִּשְׁמַעַת מִפִּי קְשׁוּרָה עִם מַצְבִּים
שֶׁלֹּא תְּמִיד כְּתוּבִים בְּמַפְרָשׁ בַּתּוֹרָה,
אוּ כְּאֵלוֹ שֶׁנִּתְּנָן לְהַבְיִנָם בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת.
דַּעַת תּוֹרָה חֲבוּיָהּ בַּתּוֹרָה, וְהַצַּדִּיק בְּרוּחַ
הַקְּדָשׁ שֶׁלּוֹ 'מַפְעֵנָח' אֶת הַטְּמוֹן בָּהּ
וּפּוֹסֵק אוֹתָהּ, הִלְכָה לְמַעֲשָׂה, לְיִמִּינוּ.
הוּא לּוֹקַח אֶת הַתּוֹרָה הַמְּסוּרָה בְּיַדֵּינוּ
מִהַר סִינֵי וּמְגַלָּה כִּיצַד אוֹתָהּ תּוֹרָה הִיא
תּוֹרָה חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי! לְתוֹסֶפֶת הָאוֹת י
וְלְתְּכוּנַת הַהַתְּחִדְשׁוֹת קוֹרָא הַבַּעַל שֶׁם
טוֹב 'הַתְּחִדְשׁוֹת הַמַּחִיךְ'.

דְּאִיר רַחֲמִים רַבִּים

מה עושה יהודי בעת צרה? כמובן, מתפלל לה'. לעולם יש בעל בית ואליו יש לפנות כאשר משהו אינו 'הולך' בשורה. בעת צרה זוהי אפילו מצוה מפורשת בתורה. אבל דוקא בעתות כאלו מרגיש האדם שהוא נזקק לעזרת הצדיק, שהקשר הישיר שלו עם ה' יתברך עובר דרך הצדיק, ולכן הוא פונה אליו לקבל את ברכתו. התכונה השניה המאפיינת עבודי רבי קשורה עם מי שאליו אפנה כדי לעורר רחמים על נשמתו. חסידים נוהגים למסר לרבי פ"ג (פדיון נפש), שהנסח המקביל בו הוא "אנא לעורר רחמים רבים על נפש רוח ונשמה של פלוני בן פלונית".

בהקשר לכך נספר ספור: אל הרבי נכנס יהודי שפגיו מעידות על דאגה עמקה. חלפו שנים עד שהתברכו הוא ואשתו בפרי בטן וזכו (לאחר ברכה מהרבי) לחבק בת. בעת חלתה אותה בת בצורה קשה מאוד, לדעת הרופאים ימיה ספורים, והם חלוקים ביניהם האם כדאי להסתכן ולנסות לנתח אותה בראשה או שהנזק שעלול להיות מכך גדול מהתועלת. בשאלה זו היה עליו להכריע ובצר לו פנה אל הרבי. "רבי, הבת שלי במצב קשה ביותר", זעק. הרבי שמע, הישיר אליו את מבטו ושאל: "כיצד אתה רוצה לעזר לבתך להחלים אם תמשיך להיות עצוב?". האישה היה המום מהשאלה, כך שרק כשיצא

מהחדר נזכר שבכלל שכח לשאל את שאלתו. להפגס שוב לא היה נתון, ולכן בקש להכניס את שאלתו בפתק. לאחר זמן הגיעה התשובה: "עניתי לשאלתך בזמן היחידות". האישה המפתע נסה להזכר, הרי הוא בכלל לא שאל. שוב הכניס האישה את השאלה בכתב והפעם היה המענה: "אם רוצים אפשר לנתח". האישה הבין את התשובה פהסכמה ונגש לנתוח, אבל כעבר כמה דקות מתחלתו יצא הרופא המנתח כשהוא נסער ופנה אליו: "אדוני, דבר מוזר קורה פה, נס ופלא. אין צורך בנתוח לבת, המחלה נעלמה כלא היתה!".

כעבר כמה שבועות הגיע חג הפסח ואותו יהודי בא שוב לרבי, הפעם לומר תודה. הרבי הגיש לו שתי חתיכות מצה ואמר לו: "האחת עבור הבת, לחם רפואה, שתהיה לה רפואה שלמה. השניה עבורך, לחם אמונה, שתהיה לה אמונה שלמה..."

מִשְׁקָה אֶלֶּיךָ

לתכונה השלישית של רבי נקרא 'המשלח'. לכל יהודי נועד תפקיד בעולם, אותו עליו למלא. זוהי שליחותו ולשם כך ציד אותו ה' יתברך בתכונות האפי ובכשרונות המיוחדים לו. לתפקיד האדם השלכות רבות – היכן יגור, ממה יתפרנס, אילו פעולות עליו לעשות, ועוד. אבל לא תמיד יודע האדם בעצמו מהי שליחותו. כיצד נתן לדעת? לשם

לא נקרא 'לעשות'. אני מתכוון לזולת, ליהודים שחוגג ליד אמותיהם – מה אתה עושה עבורם?".

אלים לבזור

לתכונה הרביעית והאחרונה נקרא 'המעמד לתפקיד המשיח'. אנו מאמינים באמונה שלמה בביאת המשיח, "בכל יום שביבוא!" העולם כבר מוכן, ה' ודאי רוצה, אנחנו מזמן צריכים. מדוע הוא עדין מתמהמה? אני באמת לא יודע, אבל רבי עבורי הוא הצדיק הכי מתאים לתפקיד הגואל. בגמרא מובא שהחכמים היו מסמנים את רבם כמעמד האפשרי לתפקיד – "דבי ונאי אמרי ינון שמו" (תלמידיו של רבי ונאי סברו ששמו של המשיח הוא ינון, כשם רבם). לו יחליט ה' להביא את הגואל היום יהיה ודאי הוא המתאים מכלם להיות הגואל!

שנזכר להתקשרות אמתית!
שבת שלום ומברך!

5?

כך עליו להועץ במי שיודע. רבי הוא מי שעומד על מגדל גבוה וצופה לרחוק ולכן אני יכול לסמוך עליו שייכון אותי בדרך, שיעשה לי 'סדר' בחיים.

יהודי תלמיד חכם נכנס ליחידות אל הרבי. האיש אמנם לא נמנה על עדת החסידים, אך הערכה רבה היתה לו לרבי ולכן בקש להפגש אלו ולקבל את ברכתו והדרכתו. הרבי התענגו בשלומם ובמעשיו. "זכיתי להיות אברך ולשקד ב'כולל' ברב שעות היום על התורה ועל העבודה", מספר היהודי לרבי. הרבי הוסיף והתענגו בפרטים – עם מי הוא לומד, איזו מסכת ומהו תכניותיו לעתיד. לאחר שתאר לרבי את סדר יומו, פנה אליו לפתע הרבי ושאל: "אז מה אתה עושה בחיים?". היהודי התבלבל לרגע. מה הפונה? הרי במשך הדקות שעברו תאר בפרטיות את מעשיו, אז למה הרבי מתכוון? הרבי קרא את מחשבותיו והסביר: "אמרת לי מה אתה עושה לעצמך, לטובתך ולהצלחתך הרוחנית, אבל זה עוד

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות על סדר פרשות השבוע

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

ב"ה

רפואת הרמב"ם או רפואת הרמב"ן? בין

הרמב"ם והרמב"ן, שני גדולי ישראל שהיו גם רופאים מומחים, יש מחלוקות עקרוניות רבות, הנובעות מההבדל בשרשי הנשמות שלהם – הרמב"ם מקו השמאל, קו הדין השייך לחלק הנגלה של התורה, והרמב"ן מקו הימין, קו החסד השייך לחלק הנסתר של התורה. לכן, מתבקש להניח שגם בגישתם הרפואית יהיה הבדל עקרוני עמוק.

הרמב"ם, הרציונאלי, הוא אבי הרפואה הקונבנציונלית, הנלחמת כנגד המחלה בתרופות הנוגדות אותה (אלופתיה). לעומתו, הרמב"ן מציין את רפואת הקב"ה "המרפא מר במר", ומניח בכך יסודות לרפואת דומה בדומה (הומאופתיה), המזהה את שרש הרפואה בתוך המחלה.

כשם שהדברים אמורים ברפואת הגוף, ועוד יותר מכך, הם אמורים גם ברפואת הנפש: הרמב"ם מציג התנגדות עיקשת ולעומתית – מן הקצה אל הקצה – לכל המדות הרעות והלא-מאוזנות, ובעיקר לחולי הגאווה, שרש כל מחלות הנפש. לעומתו, נראה כי הרמב"ן דוגל באפשרות לרפא דומה בדומה, ולהשתמש במינון מופחת של גאווה – שמינית שבשמינית – ככח חיובי בעבודת ה'.

השיעור העיקרי השבוע בגליון עוסק בהרחבה בנושאים המרתקים הללו (עם ניחוח של מהפכה רביעית בבית הרפואה הדסה עין כרם...), ופורץ כיווני מחשבה חדשים בענין רפואת הנפש והגוף בהווה ובעתיד.

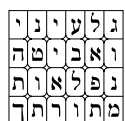

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סקרו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפניחי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים